

gemeente voorst

Rekenkamercommissie gemeente Voorst

Beheer en exploitatie binnensportaccommodaties

Twello, 25 mei 2011

Voorwoord

De Rekenkamercommissie Voorst biedt met genoegen het rapport over het "Beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties" aan.

In het onderzoeksprogramma van de Rekenkamercommissie (RKC) stond het onderwerp "Risicoanalyse complex Zuiderlaan" opgenomen. De RKC heeft ervoor gekozen om het onderzoek iets anders in te richten. In eerste instantie was de bedoeling om een analyse te maken van de eerste drie exploitatiejaren van het complex Zuiderlaan. Omdat deze drie jaren al ruim voorbij zijn en omdat complex Zuiderlaan voor het binnensportdeel onderdeel uitmaakt van stichting De Koepel die de binnensportaccommodaties sinds 1 januari 2010 beheert, is besloten om de onderzoeksopzet te verbreden naar beheer en exploitatie binnensportaccommodaties.

Met dit onderzoek wordt inzicht gegeven in de afspraken die zijn gemaakt over beheer en exploitatie voor de binnensportaccommodaties. Daarnaast zijn de opbrengsten, kosten en bezettingsgraden van de verschillende accommodaties in kaart gebracht. Tot slot is een vergelijking gemaakt met andere gemeenten en is bepaald welke risico's de gemeente loopt op het gebied van binnensportaccommodaties.

De intentie was om de financiële resultaten van 2010 ook op te nemen in het rapport. Het is helaas niet gelukt om deze integraal op te nemen, omdat na het afsluiten van het onderzoek de Rekenkamercommissie de jaarcijfers over 2010 ontving. Omdat op dat moment ook al de bestuurlijke reactie op dit rapport was ontvangen, zijn deze cijfers niet meer integraal in dit rapport vermeld. We hebben ervoor gekozen om de cijfers op te nemen in bijlage D.

Dit onderzoek is uitgevoerd door Rein Reusink (werkzaam bij de gemeente Brummen) en Peter Houtsma (Peter Houtsma Adviesbureau). Door ziekte van een van de beoogde onderzoekers van de gemeente Brummen is de heer Houtsma ingehuurd om het onderzoek mee uit te voeren. Het onderzoekteam bestond verder uit ons lid Helga Witjes en onze secretaris Dini Vriezekolk. Contactpersoon bij de gemeente Voorst was de heer Bernard Hoogeslag. Medewerking werd verleend door de medewerkers van de gemeente Voorst, stichting De Koepel, SV Twello en de verantwoordelijk wethouder. Daarnaast hebben we gegevens ontvangen van de gemeente Oldebroek en Brummen. We danken in het bijzonder de beide onderzoekers voor hun kennis over en betrokkenheid bij het onderwerp.

Inhoudsopgave

Voorwoord		pagina 2
Inhoudsopgave		pagina 3
Inleiding		pagina 4
Hoofdstuk 1	Conclusies	pagina 5
Hoofdstuk 2	Aanbevelingen	pagina 9
Hoofdstuk 3	Technisch wederhoor	pagina 10
Hoofdstuk 4	Reactie college van burgemeester en wethouders	pagina 11
Hoofdstuk 5	Nawoord door rekenkamercommissie	pagina 15
Hoofdstuk 6	Onderzoeksmethode	pagina 16
Hoofdstuk 7	Bevindingen	
	7.1. Inleiding	pagina 17
	7.2. Bevindingen per deelvraag	pagina 18
	7.2.1 Afspraken over beheer en exploitatie	pagina 18
	7.2.2 Kosten en opbrengsten	pagina 23
	7.2.3 Bezettingsgraden	pagina 26
	7.2.4 Benchmark	pagina 28
	7.2.5 Risico's	pagina 30

Bijlagen

A.	Onderzoeksopzet	pagina 32
B.	Overzicht geraadpleegde documenten	pagina 37
C.	Overzicht geïnterviewde personen	pagina 39
D.	Overzicht realisatiecijfers stichting De Koepel 2010	pagina 40

Inleiding

Doelstelling

Het onderzoek beoogt inzicht te geven in de afspraken die zijn gemaakt over beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de opbrengsten, kosten en bezettingsgraden van de verschillende accommodaties. Tot slot wordt voor zover mogelijk een vergelijking gemaakt met andere gemeenten, en wordt bepaald welke risico's de gemeente loopt op het gebied van binnensportaccommodaties. Voortvloeiend uit het inventariserende karakter van het onderzoek is de volgende hoofdonderzoeksvraag geformuleerd:

Hoe verloopt het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties van 2007 tot en met 2010 ten opzichte van de verwachtingen en ten opzichte van andere gemeenten, en welke risico's loopt de gemeente?

Uit deze centrale onderzoeksvraag zijn een vijftal subvragen geformuleerd:

- 1) Hoe is het beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties geregeld in de periode 2007 tot en met 2010?
- 2) Wat zijn de kosten en opbrengsten van de binnensportaccommodaties vanaf 2007 tot en met 2010?
- 3) Hoe is de bezettingsgraad per accommodatie vanaf 2007 tot en met 2010 en komt dit overeen met de verwachtingen?
- 4) Hoe zijn kosten, opbrengsten, bezettingsgraden bij vergelijkbare gemeenten?
- 5) Welke mogelijke risico's zijn er voor de gemeente Voorst te onderkennen bij het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties?

1. Conclusies

1.1 Beantwoording centrale onderzoeksvraag/ algemene conclusie

Op basis van het rapport van bevindingen kan een aantal conclusies worden getrokken. Als algemene conclusie behoort eerst een antwoord op de centrale onderzoeksvraag gegeven te worden.

De centrale onderzoeksvraag luidt:

Hoe verloopt het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties van 2007 tot en met 2010 ten opzichte van de verwachtingen en ten opzichte van andere gemeenten, en welke risico's loopt de gemeente?

Beantwoording centrale onderzoeksvraag / algemene conclusie

Het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties is over het algemeen helder geregeld. De kosten voor het hebben en exploiteren van de binnensportaccommodaties bedragen van 2007 t/m 2009 gemiddeld € 650.000 per jaar.

De bezettingsgraad laat voor prime-time (vanaf 18.00 uur) een percentage tussen 80 en 100% zien. Dit is hoger dan bij vergelijkbare andere gemeenten.

De gemeente heeft over het algemeen een helder beeld van de mogelijke risico's. De meeste risico's hebben te maken met het feit dat de gemeente als eigenaar verantwoordelijk is voor de instandhouding van de binnensportaccommodaties.

Tot slot merken we nog op dat de gemeente Voorst sport hoog in het vaandel heeft staan. Ze investeert daar ook fors in (o.a. door bouw complex Zuiderlaan). Ook in het coalitieprogramma 2010-2014 wordt uitgesproken dat sport speerpunt van beleid is.

1.2 Conclusies per deelvraag

1.2.1. Hoe is het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties geregeld in de periode 2007 tot en met 2010?

Het beheer en de exploitatie van de sportcomplexen Jachtlust en Zuiderlaan en van de zes gymlokalen is tot en met 2009 door de gemeente gedaan. Vanaf 1 januari 2010 is het beheer overgedragen aan stichting De Koepel. Voor het complex Zuiderlaan zijn specifieke afspraken gemaakt over o.a. het permanent huren van een aantal ruimtes door SV Twello, het eerste gebruiksrecht op de sporthal en de turnhal, de horeca-opbrengsten (voor de vereniging), bijdragen in het exploitatietekort door de gemeente (maximaal € 235.100 van 2007 t/m 2009) en het recht van de vereniging om na drie jaar het eigendom van de horeca- en verenigingsruimtes te verwerven. De doelstelling van stichting De Koepel is 'gestalte te geven aan ondersteunende initiatieven om door schaalvergroting te komen tot kostenbesparingen en door gebiedsgerichte afstemming te zorgen voor een hoger aantal deelnemende inwoners'.

De afspraken rondom beheer en exploitatie zijn over het algemeen duidelijk vastgelegd. Voor alle betrokkenen is het helder wie waar verantwoordelijk voor is.

1.2.2. Wat zijn de kosten en opbrengsten van de binnensportaccommodaties vanaf 2007 tot en met 2010?

In onderstaande tabel zijn de kosten en opbrengsten opgenomen van de binnensportaccommodaties vanaf 2007 t/m 2009.

Jaar	2007		2008		2009	
	Begroting	Realisatie	Begroting	Realisatie	Begroting	Realisatie
Lasten	1.126.065	1.152.982	1.123.946	1.044.797	1.209.204	1.109.795
Baten	433.210	499.892	446.750	467.311	403.800	413.448
Saldo	-692.855	- 653.090	- 677.196	-577.486	-805.404	-696.347

In de periode 2007-2009 droeg de gemeente per saldo gemiddeld € 650.000 bij aan het hebben en exploiteren van de binnensportaccommodaties (exclusief zwembad en exclusief Kulturhus).

Deze netto-bijdrage van de gemeente is gemiddeld als volgt opgebouwd.

Complex	Netto-bijdrage gemeente (2007 t/m 2009)	
	Excl. horeca	Incl. horeca
Zuiderlaan	152.730	127.820
Jachtlust	230.640	223.360
Gymlokalen	291.540	291.540

Dit betreffen zowel kosten die te maken hebben met het zijn van eigenaar van de complexen (o.a. afschrijvingskosten, rente en groot onderhoud) als de kosten die te maken hebben met de uitvoering van beheer en exploitatie (klein onderhoud, ambtelijke uren voor o.a. reserveringen complexen e.d.).

Vanaf 2010 is het beheer overgenomen door stichting De Koepel. Deelname aan De Koepel is gebaseerd op budgettaire neutraliteit (dat wil zeggen dat de kosten ten laste van de gemeente voor beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties niet toenemen als gevolg van het overgaan van de beheeractiviteiten).

De gemeente geeft jaarlijks een dienstenvergoeding aan stichting De Koepel van gemiddeld € 250.000 per jaar. Bij de oprichting van en het deelnemen in de stichting is door de gemeente aangegeven¹ dat het maximale beschikbare bedrag binnen de bestaande gemeentelijke budgetten € 300.000 per jaar is. Dit bedrag correspondeert met de kosten van de taken/werkzaamheden rondom beheer en exploitatie van de gemeente die door de stichting zijn overgenomen.

Er zijn nog geen realisatiecijfers beschikbaar van 2010. De begrotingscijfers van 2010 en 2011 laten zien dat de kosten iets hoger zijn dan de begrote bedragen voor 2009. De budgettaire neutraliteit kan pas definitief worden bepaald als de jaarrekeningcijfers bekend zijn.

¹ Raadsmededeling nr. 2009-04637; behandeling in RTG van 24/06/2009

1.2.3 Hoe is de bezettingsgraad per accommodatie vanaf 2007 tot en met 2010 en komt dit overeen met de verwachtingen?

De bezettingsgraden van de verschillende accommodaties staan hieronder weergegeven. De percentages zijn de resultante van het feitelijk gebruik gedeeld door de 'theoretisch' maximaal verhuurbare uren.

Accommodatie	2007	2008	01/08/2009-31/07/2010	Maximaal verhuurbare uren
Gymzaal Teuge	33 %	30 %	29 %	2.820 uren
Gymzaal Nijbroek	13 %	12 %	11 %	2.820 uren
Gymzaal Terwolde	59 %	58 %	52 %	2.820 uren
Gymzaal Voorst	44 %	37 %	47 %	2.820 uren
Gymzaal Wilp	54 %	57 %	56 %	2.820 uren
Gymzaal Twello	72 %	70 %	59 %	2.820 uren
Sporthal Jachtlust	55 %	56 %	54 %	3.700 uren
Multizaal Jachtlust	49 %	44 %	41 %	3.820 uren
Sporthal Zuiderlaan	38 %	44 %	47 %	3.700 uren
Turnhal Zuiderlaan	44 %	45 %	53 %	2.580 uren

De bezettingsgraad voor de meeste sporthallen is hoog. Uit onderzoek blijkt dat op prime-time (vanaf 18.00 uur) de bezetting tussen 80 en 100% is. Er ligt dus een grote druk op het gebruik van de sporthallen in de avonduren. Uitzonderingen hierop zijn de gymlokalen in Teuge en Nijbroek. Er is een duidelijke stijging waar te nemen in het sportcomplex Zuiderlaan. Bij het Jachtlustcomplex en de gymzalen is door de jaren heen een stabilisatie en/of kleine afname van de bezetting waarneembaar.

Er waren op voorhand geen duidelijke doelen gesteld wat de bezettingsgraad moet zijn. Het uitgangspunt was optimalisatie van de bezetting bij het inroosteren.

1.2.4. Hoe zijn kosten, opbrengsten, bezettingsgraden bij vergelijkbare gemeenten?

De RKC constateert dat op basis van de beschikbare bezettingsgegevens van vergelijkbare gemeenten (Brummen en Oldebroek) er geen valide en feitelijk te onderbouwen conclusies te trekken zijn. Documentatie en gesprekken geven aan dat veel binnensportaccommodaties te maken hebben met 'scheve' bezettingen over de dag heen en over jaarperiodes heen.

Het verschillende gebruik van de registratiemogelijkheden per sporthal, de verschillende verhuurmogelijkheden per hal, de aanwezigheid van een topsport turnhal en de multifunctionele sportcomplexen in combinatie met de ambities op sportgebied van de gemeente Voorst, maken een valide benchmark van het onderdeel bezettingsgraden per accommodatie en kosten en opbrengsten naar de mening van de Rekenkamercommissie niet goed mogelijk.

Toch willen we hierbij twee voorzichtige conclusies trekken:

- De inroostering van de sporthallen in Voorst laat op de prime-time uren een nagenoeg 100% bezetting zien terwijl dat bij de sporthallen in de beide andere gemeenten minder hoog is.
- Uit de verzamelde financiële gegevens per sporthal zou de conclusie kunnen worden getrokken dat het beheer en de exploitatie van een totaalcomplex met meerdere (sport)voorzieningen doelmatiger kan zijn in vergelijking met monofunctionele sporthallen.

1.2.5. Welke mogelijke risico's zijn er voor de gemeente Voorst te onderkennen bij het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties?

Er zijn verschillende mogelijke risico's te onderkennen omdat de gemeente als eigenaar verantwoordelijk is voor de instandhouding van de binnensportaccommodaties. Deze risico's zijn over het algemeen bij betrokkenen bekend. Niet alle genoemde risico's zijn vastgelegd.

De belangrijkste risico's zijn in de ogen van de RKC:

1. Gemeente als risicodragers van de exploitatie van stichting De Koepel (in verband met ontbreken eigen vermogen bij de stichting)
2. Minder draagvlak van stichting De Koepel bij de kleinere kernen onder andere vanwege het ontbreken van bestuurlijke vertegenwoordiging in de stichting
3. Door het voorkeursrecht van SV Twello is er een risico dat er niet tot een optimale bezetting van de sporthallen wordt gekomen (nee-verkopen aan andere sportverenigingen).

2. Aanbevelingen

2.1. *Verdere optimalisatie bezetting*

Het onderzoek laat zien dat de bezetting op prime-time tussen 80 en 100% is. Om de bezetting verder te kunnen verbeteren is het goed om na te gaan of de ruimtes op tijden waarop ze niet zijn verhuurd, een bredere gebruikbestemming kunnen krijgen. Immers er komt steeds meer druk te staan op de beschikbaarheid van de ruimten.

In dit kader is het zinvol om te bekijken of het voorkeursrecht van SV Twello nog stand kan worden gehouden. Op dit moment is er zoveel druk op de bezetting dat er regelmatig 'nee' wordt verkocht aan andere verenigingen. Het gevaar bestaat dat deze verenigingen elders een ruimte gaan zoeken en dus ook niet op minder aantrekkelijke uren gebruik maken van het betreffende sportcomplex.

2.2. *Helderheid over het wat en waarom van stichting De Koepel*

Stichting De Koepel is opgericht met het doel 'gestalte te geven aan ondersteunende initiatieven om door schaalvergroting te komen tot kostenbesparingen en door gebiedsgerichte afstemming te zorgen voor een hoger aantal deelnemende inwoners'. Tevens is bepaald dat de stichting het beheer en de exploitatie budgettair neutraal uitvoert (dat wil zeggen dat de kosten ten laste van de gemeente voor beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties niet toenemen als gevolg van het overgaan van de beheeractiviteiten).

- De raad dient na te gaan of de algemene doelstelling en de budgettaire neutraliteit is gehaald. De RKC geeft hierbij mee dat de financiële ontvlechting pas op 1 januari 2011 heeft plaatsgevonden en dat de stichting de tijd moet krijgen om bovenstaande daadwerkelijk te realiseren.
- Daarnaast dient de raad meer helderheid te geven over wat de rol van de stichting is. Het doel van de stichting (in de statuten bij oprichting vastgelegd) gaat hierbij verder dan de huidige praktijk. Bekijk hierbij ook de rol van de sportraad. Het accommodatiebeleid moet in principe een afgeleide zijn van het sportbeleid dat de gemeente voert. Nu is de komst c.q. het beheer van binnensportaccommodaties ingegeven door behoeftes van bestaande verenigingen en succesvolle acties van sportbestuurders.
- Het is tevens raadzaam om zo snel mogelijk de vacatures in het bestuur van de stichting op te vullen door een afvaardiging uit de kleine kernen.
- Tot slot is het van belang dat de raad nagaat of hij het beheer en de exploitatie van de sportaccommodaties echt op afstand wil zetten. Als dat het geval is, dan worden ook de meeste risico's op afstand gezet en betekent dat ook dat er geen ambtenaar voorzitter van de stichting kan zijn.

2.3. *Meer afspraken rondom beheer en exploitatie binnensportaccommodaties vastleggen*

De werkwijze en communicatie tussen de gemeente, stichting De Koepel en de verenigingen verloopt goed. Toch beveelt de RKC aan dat de onderlinge operationele afspraken over taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor het sportcomplex Zuiderlaan worden vastgelegd. Op deze manier ontstaat er meer duidelijkheid wat van wie wordt verwacht, is het minder persoonsafhankelijk en kan er geen misverstand ontstaan. Daarnaast is het ook zaak dat de mogelijke risico's met betrekking tot de sportaccommodaties worden vastgelegd. Deze zijn wel bekend in de organisatie, maar staan niet op papier. We bevelen aan de risico's van stichting De Koepel (als verbonden partij) mee te nemen in de paragraaf Weerstandsvermogen van de programmabegroting.

2.4. *Integrale huur tarieven*

Ga na of het mogelijk is om te werken met integrale, dat wil zeggen kostendekkende, huurtarieven naar de verenigingen. Dit brengt uiteraard meer kosten voor de verenigingen met zich mee maar deze kunnen worden gecompenseerd door een aanpassing van de gemeentelijke subsidies. Deze door- en verrekeningswijze geeft een juister beeld van de kosten en opbrengsten van het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties.

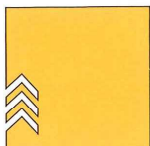
3. Technisch wederhoor

De onderzoeksbevindingen zijn voor een technische reactie (controle op feiten en interpretatie ervan) voorgelegd aan de gemeentesecretaris en de externe organisaties (stichting De Koepel en verenigingsmanager SV Twello) die bij het onderzoek zijn betrokken.

De gemeentesecretaris heeft mede gereageerd namens wethouder Bink en de heer Deijk van stichting De Koepel. Deze reactie heeft er toe geleid dat een aantal nuanceringen en verduidelijkingen in het rapport zijn aangebracht. De Rekenkamercommissie heeft in een brief aan de gemeentesecretaris onderbouwd-waarom een aantal andere suggesties na zorgvuldige bestudering niet zijn overgenomen in het rapport.

De technische reactie van de heer Huisman (verenigingsmanager SV Twello) heeft eveneens geleid tot een enkele verduidelijkingen van de tekst.

4. Reactie college van burgemeester en wethouders

gemeente voorst

De Rekenkamercommissie Voorst

Datum
18 mei 2011

Bijlage

Inlichtingen
S.J. van der Holst
(0571) 27 93 07
b.vanderholst@voorst.nl

Onderwerp
Bestuurlijke reactie

Uw kenmerk
2010-14678

Ons kenmerk
2011-15042

Geachte commissie,

In uw brief van 28 april jl. hebt u ons uitgenodigd te reageren op de conclusies en aanbevelingen in uw onderzoeksrapport 'Beheer en exploitatie binnensportaccommodaties'. Wij maken graag van de u geboden mogelijkheid gebruik.

Voordat wij inhoudelijk ingaan op uw onderzoeksrapportage willen wij tot uitdrukking brengen dat wij blij zijn met uw algemene conclusie dat het beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties goed geregeld is, dat sprake is van een relatief hoog bezettingspercentage, en dat de gemeente de mogelijke risico's helder in beeld heeft.

Exploitatierisico

Voor wat betreft uw conclusie dat de gemeente risicodragend is voor de exploitatie van de stichting in verband met het ontbreken van eigen vermogen bij de stichting verwijzen wij u naar hetgeen onze secretaris hierover in zijn technische reactie aan u heeft geantwoord (citaat): *'Op verschillende plekken van de rapportage wordt geconstateerd dat, gegeven het ontbreken van eigen vermogen van de stichting, een eventueel negatief exploitatierisico van Stichting Koepel voor rekening van de gemeente komt. Wij hebben de indruk dat deze constatering geen recht doet aan de werkelijke verhouding tussen gemeente en stichting. In werkelijkheid immers berust het exploitatierisico in zijn geheel bij de stichting. Dit is één van de uitgangspunten die aan de oprichting van de stichting ten grondslag heeft gelegen. Het (op dit moment nog) ontbreken van een reservepositie is dus niet een risico voor de gemeente maar voor de stichting. Op geen enkele wijze is de gemeente gehouden om bij te springen in geval van een exploitatietekort. Overigens is de veronderstelling van het zich mogelijk voordoen van een exploitatietekort naar ons gevoel ook een theoretische. Immers, de stichting heeft de exploitatie 'going concern' en onder budgettaire neutraliteit overgenomen van de gemeente. Verondersteld mag worden dat, nu de exploitatie is overgedragen aan een terzake deskundige en adequaat toegeruste organisatie, de stichting er juist in zal slagen een/enig positief rendement te behalen, door het doorvoeren van kostenbesparingen, doelmatiger afstemming en inroostering, door het genereren van hogere en nieuwe opbrengsten, enzovoorts. Het is daarom realistisch te veronderstellen dat de stichting de komende jaren in enigerlei mate positieve resultaten zal behalen, waarmee een zekere reservepositie als buffer kan worden gecreëerd en mogelijk op*

Postadres:	Bezoekadres:	Telefoon: (0571) 27 99 11	BNG Bank: 2850 08 994	ING Bank: 836367
Postbus 9000	H.W. Iordensweg 17	Telefax : (0571) 27 43 85	IBAN : NL14 BNGH 0285 0089 94	IBAN : NL37 INGB 0000 8363 67
7390 HA Twello	7391 KA Twello	E-mail : gemeente@voorst.nl	BIC : BNGHNL2G	BIC : INGBNL2A
		Internet : www.voorst.nl	BTW nr. : NL.0012.99.967.B01	K.v.K. : 082181530000

termijn enige investeringsruimte kan worden opgebouwd. Negatieve exploitatieresultaten zijn naar onze mening alleen te verwachten als de maatschappelijke omgevingsfactoren ingrijpende wijzigingen ondergaan ten opzichte van de jaren waarin de binnensportaccommodaties door de gemeente werden geëxploiteerd. Dit is onder de huidige omstandigheden vooralsnog niet te verwachten; integendeel, zoals u in uw rapportage constateert neemt de vraag om accommodatieruimten alleen maar toe'. Wij voegen aan dit citaat toe dat ook het feit dat de gemeente eigenaar is van de gebouwen niet maakt dat het exploitatierisico bij de gemeente zou liggen.

Tevens willen wij opmerken dat inmiddels bekend is dat de stichting over 2010 ten opzichte van zijn begroting een positief exploitatieresultaat heeft behaald. Wij verwijzen u kortheidshalve naar de gemeentelijke jaarrekening over 2010, bladzijde 105/106. Dit gegeven bevestigt de hierboven geciteerde zienswijze.

Afstemming met sportraad en verbetering draagvlak bij kleine kernen.

U beveelt aan de doelen en de rol van de koepel te verhelderen in relatie tot de rol van de sportraad. Ten tijde van de oprichting van de koepel was van een sportraad nog geen sprake. Door het initiatief van de oprichting van de sportraad ontstonden zowel in het verenigingsleven als bij de gemeenteraad vragen over hoe de beide gremia zich tot elkaar verhouden. Het koepelbestuur heeft om die reden de werving van bestuursleden uit verenigingen in de kleine kernen onderbroken en toenadering gezocht tot de initiatiefnemers van de sportraad. Het verheugt ons zeer dat er een constructieve samenwerkingsrelatie is ontstaan tussen koepel en sportraad rond het tot stand brengen van een sportnota. De initiatiefnemers van de sportraad hebben onder condities de bereidheid uitgesproken om uit hun leden kandidaten af te vaardigen in het koepelbestuur. De conditie die de sportraad stelt is dat de voorzittersfunctie in het bestuur niet door de gemeentelijke vertegenwoordiger wordt ingevuld.

De statuten van de stichting bieden de ruimte om de gemeentelijke vertegenwoordiger een andere plek in het bestuur te geven dan die van voorzitter, en wij zien geen fundamentele belemmeringen om deze wijziging binnen het bestuur te doen plaatsvinden. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan de wens van de sportraad en wordt ruimte geboden aan zowel een uitbreiding van het bestuur overeenkomstig de statuten als een structurele constructieve samenwerkingsvorm tussen koepel en sportraad die zal bijdragen aan het draagvlak van de koepel in alle kernen van de gemeente.

Bestuurssamenstelling, verder op afstand zetten van de koepel.

U geeft in overweging het beheer en de exploitatie van de sportaccommodaties 'echt' op afstand te zetten, opdat daarmee ook de meeste risico's op afstand worden gezet. Allereerst herhalen wij dat een verdere vorm van uitbesteding dan de huidige geen wijziging brengt in het exploitatierisico dat de gemeente loopt. Immers, de gemeente draagt in de huidige constellatie geen risico voor een negatief exploitatierisico, net zo min als in geval van uitbesteding aan een andere (bijvoorbeeld commerciële) partij. Ook in geval van uitbesteding aan een derde partij zal de gemeente bij het ontstaan van financiële beheerproblemen bij die partij moeten nagaan op welke wijze het sportaccommodatiebeleid 'gered' kan worden. Welke partij het accommodatiebeheer ook voert, de gemeente blijft in elke denkbare constructie uiteindelijk verantwoordelijk voor het scheppen van randvoorwaarden voor welzijn, sport en cultuur. Het verder op afstand zetten van de exploitatie brengt hier geen verandering in.

De huidige bestuurssamenstelling vloeit voort uit de uitgangspunten die aan de oprichting van de koepel ten grondslag hebben gelegen. De rol van de gemeente is hierin als volgt omschreven (citaat): *'de gemeente ziet voor zichzelf geen rol weggelegd in het uitvoeren van beheer en exploitatie. De rol die de gemeente zich toedicht is die van regisseur en facilitator door middel van het inbrengen van kennis, organisatorische ondersteuning en financiële middelen. Anderzijds is de gemeente de instantie die de belangen behartigt van*

de bevolking en eigenaar is van de complexen. Om die reden moet er voor de gemeente sturing mogelijk zijn op zaken als kwaliteit, tariefstelling en toegankelijkheid. Ook de inhoudelijke beleidsdoelstellingen ten aanzien van onderwijs, sport, welzijn en cultuur moeten uitgevoerd kunnen worden. Accommodaties zijn daarin een belangrijk instrument'. Dit uitgangspunt is in het businessplan uitgewerkt in een bestuursmodel met een gemeentelijke vertegenwoordiger met een aantal bijzondere bevoegdheden.

Het verder op afstand zetten van het koepelbestuur levert naast vragen op het terrein van gemeentelijke beleidsbeïnvloeding en van risicobeheersing ook juridische complicaties op. De gemeente mag de exploitatie van haar gebouwen niet zonder Europese aanbesteding overlaten aan een externe organisatie als de gemeente op die organisatie niet hetzelfde toezicht kan uitoefenen als op de eigen organisatie en die organisatie niet het merendeel van de werkzaamheden voor de gemeente verricht. Het loslaten van de huidige constructie van 'verlengd overheidsbestuur' brengt dus met zich mee dat de exploitatie van de betreffende sportaccommodaties Europees (openbaar) aanbesteed zou moeten worden, en gegund zou moeten worden aan de partij die de economisch meest voordelige aanbidding heeft gedaan. Wij zijn hier geen voorstander van omdat de gemeente daarmee de mogelijkheden tot sturing en beleidsbeïnvloeding mist (zie de hierboven geciteerde visie op de rol van de gemeente). Op kleine schaal hebben wij de nadelen van het volledig op afstand zetten van beheer ervaren in de jaren dat de horecafunctie van sporthal Jachtlust verpacht was aan een particuliere exploitant: de toen bestaande pachtrelatie heeft een periode in de weg gestaan aan gewenste ontwikkelingen, en zonder deze pachtrelatie zouden er op onderdelen andere keuzes zijn gemaakt voor de inrichting van het Jachtlustcomplex/Kulturhus dan die welke nu zijn gemaakt.

Verdere optimalisatie bezetting.

U adviseert na te gaan of ruimten op tijden dat ze niet zijn verhuurd een bredere bestemming kunnen krijgen. Juist dit is één van de hoofddoelstellingen van de koepelorganisatie, en een belangrijke reden van de oprichting ervan. In het eerste exploitatiejaar zijn op dit punt al doelmatigheidsmaatregelen genomen en verbeteringen doorgevoerd. Overigens zal er altijd sprake blijven van 'overbezetting' tijdens prime time en relatieve onderbezetting op andere uren.

Heroverwegen voorkeursrecht SV Twello

U stelt voor het aan SV Twello verleende voorkeursrecht voor het gebruik van de sportaccommodaties in het sportpark Zuiderlaan te heroverwegen. Het koepelbestuur heeft ons eind vorig jaar opgeroepen het aan SV Twello toegekende voorkeursrecht opnieuw te bezien, omdat het voorkeursrecht naar oordeel van het bestuur in de weg stond aan een optimale en rechtvaardige toedeling van sportaccommodaties aan gebruikers. Wij zijn hierover in gesprek gegaan met het bestuur van SV Twello en hebben onlangs besloten dat het voorkeursrecht niet zal terugkomen in de nieuwe rechtsverhouding met SV Twello. Daarmee hebben wij uw aanbeveling op dit punt gerealiseerd.

Invoeren kostendekkende huurtarieven

Uw suggestie om kostendekkende huurtarieven te gaan hanteren en de meerkosten te compenseren met hogere subsidies voor de verenigingen lijkt op het eerste gezicht redelijk, maar hieraan zouden aanzienlijke nadelen kleven. Allereerst hebben wij met lang niet alle gebruikers van onze binnensportaccommodaties een subsidierelatie. Bovendien vindt naast structurele ook op geruime schaal incidentele verhuur van accommodaties plaats. Het in al deze gevallen voorzien in een compensatie van kostendekkende tarieven met subsidie zou een zeer aanzienlijke toename van regulering, administratieve lasten voor de verenigingen en instellingen en uitvoeringslasten voor de gemeente met zich meebrengen. Uw aanbeveling op dit punt lijkt ook in strijd met uw aanbeveling te streven naar verdere optimalisatie van de bezetting: een kostendekkend tarief zal een afschrikkend effect hebben en naar onze overtuiging juist leiden tot leegloop. Tot slot: het oogmerk van deze aanbeveling is volgens uw rapportage om 'een meer zuiver beeld van de kosten en

opbrengsten van het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties' te realiseren. Op bladzijde 23 van uw rapportage concludeert u echter dat de lasten en baten van de binnensportaccommodaties voldoende inzichtelijk en per accommodatie te verkrijgen zijn. Naar onze mening zou het overnemen van uw aanbeveling nauwelijks bijdragen aan het beoogde doel en zeer aanzienlijke nadelen met zich meebrengen.

Vastleggen afspraken rond beheer en exploitatie sportcomplex Zuiderlaan

U beveelt aan dat de operationele afspraken tussen SV Twello en de koepel over het beheer van het sportpark aan de Zuiderlaan schriftelijk worden vastgelegd. Wij zullen uw suggestie overbrengen op het koepelbestuur.

Ook beveelt u aan de mogelijke risico's voor de gemeente van stichting De Koepel als verbonden partij mee te nemen in de paragraaf weerstandvermogen van de programmabegroting. Wij verwijzen u op onze reactie hierboven over het exploitatierisico. Daaraan voegen wij toe dat indien al sprake zou zijn van een gemeentelijk exploitatierisico (wat niet het geval is), dit risico in elk geval niet groter is dan in de tijd dat de gemeente de exploitatie van de sportaccommodaties zelf verzorgde. De exploitatie is immers 'going concern' overgedragen aan de stichting.

Tot slot: bestuurlijke besluitvorming over exploitatie sportpark Zuiderlaan

In uw rapportage doet u de constatering (blz. 22) dat met de instelling van de stichting De Koepel geen inhoud is gegeven aan het amendement Wessels uit mei 2003. Aangezien deze constatering in de eerdere versie van uw rapportage niet voorkwam willen wij er op deze plek alsnog een reactie aan wijden: de raad heeft in 2003 een motie aangenomen met de strekking dat de sporthal en turnhal van het aan de Zuiderlaan te realiseren sportcomplex met ingang van het derde exploitatiejaar voor € 1,- wordt overgedragen aan een nog in te stellen beheersstichting, de exploitatie vanaf dat moment volledig in handen van die instelling is en de gemeente vanaf dan niet meer bijdraagt in de exploitatie van de sporthal en de turnhal. Wij wijzen u er op dat het toenmalige college de raad in december 2005 vertrouwelijk heeft geïnformeerd over het feit dat deze motie om onder andere fiscale redenen niet uitvoerbaar is, en de raad in kennis heeft gesteld van de afspraken die door partijen (gemeente en de sportverenigingen Avanti en V&K) over de exploitatie van het sportcomplex zijn gemaakt.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

E.J.M. van Leeuwen
secretaris

drs. J.T.H.M. Penninx
burgemeester

5. Nawoord door rekenkamercommissie

De RKC dankt het college van burgemeester en wethouders voor zijn bestuurlijke reactie op het onderzoek naar het beheer en exploitatie van binnensportaccommodaties. De RKC is verheugd dat het college blij is met de algemene conclusie over het beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties. Ook is de RKC verheugd dat het college reeds actief is met de uitvoering van een aantal aanbevelingen.

Hierna reageert de RKC op twee elementen uit de bestuurlijke reactie, namelijk:

- exploitatierisico van de gemeente;
- amendement Wessels uit mei 2003 over realisatie sportcomplex.

De RKC verschilt van mening met het college over de eindverantwoordelijkheid van het exploitatierisico van stichting De Koepel. Het college geeft aan dat De Koepel hier verantwoordelijk voor is. Formeel klopt dat ook, maar materieel ligt het risico naar de mening van de RKC bij de gemeente. De (mede)oprichting van de stichting en de deelname in het bestuur door de gemeente, geven de rol en de positie van de stichting als 'verlengd' onderdeel van de gemeentelijke organisatie expliciet weer. Daar is indertijd om fiscale redenen ook voor gekozen. De bestuurlijke invloed van de gemeente op belangrijke beslissingen van de stichting en het feit dat de stichting van start is gegaan zonder eigen vermogen om eventuele negatieve resultaten op te vangen, zijn voor de RKC aanwijzingen dat de gemeente uiteindelijk risicodragers is gebleven. Gaat er iets fout met stichting De Koepel dan kan de gemeente feitelijk niet aan de zijlijn toekijken.

Het college geeft in zijn bestuurlijke reactie aan dat het college de raad in december 2005 vertrouwelijk heeft geïnformeerd over het feit dat de motie (lees amendement Wessels) om onder andere fiscale redenen niet uitvoerbaar is en dat de raad in kennis is gesteld van de afspraken die door partijen over de exploitatie van het sportcomplex zijn gemaakt.

In genoemde raadsmededeling verwoordt het college expliciet bij de financiële toelichting dat deze afspraken passen binnen het amendement en als zodanig geen financiële consequenties hebben. Hierdoor konden raadsleden de indruk krijgen dat het amendement zoals is aangenomen in 2003 ook daadwerkelijk tot uitvoering is gebracht en dat de gemeente niet zou bijdragen in de exploitatie (in de vorm van een dienstenvergoeding).

De RKC stelt nogmaals vast dat het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties over het algemeen helder is geregeld. De kosten voor het hebben en exploiteren van de binnensportaccommodaties bedragen van 2007 t/m 2009 gemiddeld € 650.000 per jaar. De bezettingsgraad laat voor prime-time (vanaf 18.00 uur) een percentage tussen 80 en 100% zien. Dit is hoger dan bij vergelijkbare andere gemeenten. De gemeente heeft over het algemeen een helder beeld van de mogelijke risico's.

6. Onderzoeksmethode

Het feitelijk onderzoek bestaat uit twee delen:

1. bestudering van relevante documentatie;
2. het houden van interviewgesprekken.

Het onderzoek heeft een expliciet inventariserend karakter met als doel het bieden van inzicht in beheersmatige en financiële afspraken rondom het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties door de gemeente. Gelet op dit inventariserende karakter heeft de rekenkamercommissie geen normenkader in haar onderzoeksopzet opgenomen. Teneinde tot conclusies en aanbevelingen uit het verkregen inzicht te komen, handelt de rekenkamercommissie wel een aantal impliciete normen. Op het gebied van beheer en exploitatie van binnensportaccommodaties denkt de rekenkamercommissie daarbij aan:

- op toegankelijke wijze vastleggen van afspraken rondom de eigendomssituatie van de accommodaties;
- voldoen aan gemeentelijke en rijksregelgeving bij de eventuele toekenning van subsidies ten behoeve van het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties;
- op toegankelijke wijze vastleggen van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van partijen die betrokken zijn bij het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties en deze ook adequaat communiceren;
- op toegankelijke wijze zichtbaar maken van de begrote en gerealiseerde kosten en opbrengsten van de binnensportaccommodaties;
- dat gemeente en andere partijen die verantwoordelijk zijn voor het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties actief sturen op basis van financiële en bezettingsgegevens (incidentele en structurele bezetting);
- het onder voorbehoud van vergelijkbaarheid, het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties toetsen aan die bij andere, vergelijkbare gemeenten c.q. accommodaties;
- dat de gemeente en andere partijen die verantwoordelijk zijn voor het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties, zicht hebben op mogelijke financiële, bestuurlijke en juridische risico's en deze aantoonbaar en actief kunnen beheersen.

7. Bevindingen

7.1. Inleiding

Het onderzoek van de Rekenkamercommissie Voorst (verder RKC) richt zich op de beantwoording van de centrale onderzoeksvraag *'Hoe verloopt het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties van 2007 t/m 2010 ten opzichte van de verwachtingen en ten opzichte van andere gemeenten en welke risico's loopt de gemeente?'*

De focus van het onderzoek ligt op het inzichtelijk maken van het beheer en de exploitatie van de sportaccommodaties Jachtlust en Zuiderlaan en van de gymlokalen in de kernen Twello, Teuge, Terwolde, Voorst, Wilp en Nijbroek in de periode 2007-2010.

Het Jachtlustcomplex bestaat uit een sporthal, een multifunctionele zaal voor onder meer culturele activiteiten en het Kulturhus. Deze laatste faciliteit maakt geen deel uit van het rekenkameronderzoek. Het Jachtlustcomplex voorziet tevens in een horecafunctie.

Het sportcomplex Zuiderlaan heeft meerdere buitenvelden, een driesterren turnhal, een sporthal en een fitnessruimte. Daarnaast zijn zes overlegruimten en een horecavoorziening aanwezig. Het beheer en de exploitatie van de buitenvelden valt buiten het rekenkameronderzoek.

De gemeente Voorst heeft zes gymlokalen gesitueerd binnen de kernen van de gemeente en gelieerd aan de daar aanwezige basisscholen. Er zijn ook nog drie gymlokalen in eigendom van het bijzonder basisonderwijs, maar het beheer en de exploitatie van deze gymlokalen valt buiten het onderzoek van de RKC.

In de onderzoeksperiode 2007-2010 heeft op het gebied van beheer en exploitatie van binnensportaccommodaties een (organisatorische) interventie plaatsgevonden. Per 1 januari 2010 is het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties overgegaan naar stichting De Koepel. Bij het beantwoorden van de centrale onderzoeksvraag en van de deelvragen zal dan ook een onderscheid worden gemaakt in de periode 2007-2009 enerzijds en 2010 anderzijds. Hiermee wordt naar de mening van de RKC recht gedaan aan een juiste weergave van de ontwikkeling die beleid en beleidsuitvoering op het gebied van beheer en exploitatie van binnensportaccommodaties in deze periode hebben doorlopen.

7.2. Bevindingen per deelvraag

Uit dossieronderzoek en uit de interviews zijn bevindingen geformuleerd. Het onderzoek richt zich via de hoofdonderzoeksvraag op de beantwoording van de deelvragen. Per deelvraag worden hieronder wordt de bevindingen weergegeven.

7.2.1. Deelvraag 1

Hoe is beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties geregeld in de periode 2007 tot en met 2010?

Bevindingen

In de periode 2007-2010 hebben zich in ieder geval een tweetal belangrijke ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn geweest op het beheer en de exploitatie van de gemeentelijke binnensportaccommodaties. In de eerste plaats betrof dat de realisatie van het sportcomplex Zuiderlaan, waardoor een verhuizing van de sportverenigingen Avanti en Vlugheid & Kracht van de terreinen Achter 't Holthuis en bijbehorende beheerafspraken nodig en mogelijk werden.

Daarnaast bestond er bij de gemeente het beeld dat het beheren van sport-, cultuur- en welzijnsaccommodaties inclusief de daaraan gekoppelde horecafunctie niet langer een gemeentelijke kerntaak is. Uiteindelijk heeft dat geleid tot de oprichting van stichting De Koepel. De afspraken als gevolg van deze ontwikkelingen op het gebied van het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties worden onderstaand per type sportaccommodatie en per deelperiode weergegeven.

De bestuurlijke besluitvorming rondom de beantwoording van deze deelvraag is chronologisch als volgt:

- Raadsbesluit "Hernieuwde vaststelling van de kaders voor het realiseren van een sportpark aan de Zuiderlaan (2003-01721), met inachtneming van amendement van J. Wessels (PvdA-D66-GroenLinks) op 26 mei 2003
- Raadsmededeling over exploitatie sportcomplex Zuiderlaan van 20 december 2005
- Collegebesluit huur- en intentieovereenkomst tussen SV Twello en de gemeente d.d. 14 maart 2006
- Subsidiebesluit college SV Twello 2007, 2008 en 2009 d.d. 6 april 2006
- Brief college aan SV Twello d.d. 19 april 2006 met principe-afspraken over meerjarenbegroting SV Twello en meerjarenbegroting sportpark Zuiderlaan
- Intentieovereenkomst sportpark Zuiderlaan gemeente - SV Twello; overeengekomen 19 april 2006
- Raadsmededeling nr. 2008-1108 d.d. 26 februari 2008 over exploitatie Zuiderlaan (behandeld in RTG 17 maart 2008 en debat gevoerd in raad 21 april 2008)
- Presentatie Hospitality Consultants aan gemeenteraad over Visie op beheer en exploitatie gemeentelijke accommodaties op 3 maart 2008
- Raadsmededelingen 2008-1722/2305 d.d. 25 maart 2008 en 22 april 2008 n.a.v. vragen exploitatie Zuiderlaan
- Raadsmededeling 2008-2284 d.d. 22 april 2008 met uitgangspunten toekomstige opzet beheer gemeentelijke accommodaties (behandeld in RTG 23 juni 2008)
- Raadsmededeling 2009-4673 van mei 2009 over oprichten en deelnemen in stichting Koepel Sport, Welzijn en Cultuur; Businessplan Koepelorganisatie Sport, Welzijn en Cultuur d.d. 16 december 2008 bijgevoegd; raad kan wensen en bedenkingen kenbaar maken (behandeld in RTG 24 juni 2009 en raad 8 juli 2009)
- Toezending door college van huur- en samenwerkingsovereenkomst gemeente Voorst en stichting De Koepel d.d. 27 december 2010 aan stichting De Koepel

PERIODE 2007-2009

Afspraken per binnensportaccommodatie

Accommodatie Jachtlust

- Eigendom gemeente
- Beheer en exploitatie sportcomplex door gemeente
- Verhuur op basis van genormeerde rijksuren aan (basis)onderwijs
- Verrekening uren (basis)onderwijs via algemene uitkering Gemeentefonds
- Verhuur aan verenigingen buiten schooluren
- Gemeentelijke exploitatie van sportcafé
- Tekort op exploitatie ten laste van algemene middelen
- Indirecte subsidiëring verenigingen door niet kostendekkend huurtarief

Gemeentelijke gymlokalen

- Eigendom gemeente
- Beheer en exploitatie (sleutelbeheer met schoonmaakwerkzaamheden) door gemeente
- Verhuur op basis van genormeerde rijksuren aan (basis)onderwijs
- Verrekening uren (basis)onderwijs via algemene uitkering Gemeentefonds
- Verhuur buiten schooluren aan verenigingen
- Tekort op exploitatie ten laste van algemene middelen
- Indirecte subsidiëring verenigingen door niet kostendekkend huurtarief

Accommodatie Zuiderlaan:

- Eigendom van het gehele complex over de eerste drie volledige exploitatiejaren (2006/2007; 2007/2008; 2008/2009) bij de gemeente
- Kosten groot onderhoud complex bij de gemeente
- SV Twello huurt het complex op de sporthal, de turnhal en bijbehorende nevenruimten na, permanent;
- Gemeente verantwoordelijk voor beheer, exploitatie en optimale bezetting sporthal en turnhal. Verenigingsmanager SV Twello daarbij ondersteunend
- SV Twello is verantwoordelijk voor het beheer van de permanent gehuurde ruimtes als ook de exploitatie van de horeca
- SV Twello heeft eerste gebruiksrecht op gebruik sporthal en turnhal
- SV Twello huurt horecaruimtes, verenigingsruimtes en kleed- en opslagruimtes buitensport. Huurprijs horeca- en verenigingsruimtes € 50.000: huur wordt door de gemeente gesubsidieerd
- Volledige opbrengsten horeca gaan naar de vereniging
- Verhuur op basis van genormeerde rijksuren aan (basis)onderwijs
- Verrekening uren (basis)onderwijs via algemene uitkering Gemeentefonds
- Gemeente draagt bij in het exploitatietekort van SV Twello gedurende de eerste drie volle exploitatiejaren van maximaal € 235.100. Na het derde jaar zal door de gemeente voor het exploitatietekort geen subsidie worden verstrekt
- Vereniging heeft het recht om na drie jaren het eigendom van horeca- en verenigingsruimtes te verwerven. Koopprijs huidige marktwaarde verminderd met getaxeerde waarde voormalige verenigingseigendommen € 390.000
- Indirecte subsidiëring verenigingen door niet kostendekkend huurtarief

JAAR 2010

Algemeen

Eind 2008 stemden deelnemers in met het businessplan voor de koepelorganisatie. Dit businessplan was een uitwerking van de in maart 2008 aan de raad gepresenteerde visie op de taken beheer en exploitatie gemeentelijke accommodaties. Op 24 juni 2009 is de raad geïnformeerd over het oprichten van en deelnemen in de Stichting Koepel Sport, Welzijn en Cultuur. De primaire doelstelling van de koepelorganisatie is *"te komen tot een integraal aanbod van sport, welzijn en cultuur door het bundelen van gemeentelijk beleid, behoeften van burgers en initiatieven van aanbieders"* Conform het businessplan laat de doelstelling zich vertalen in de volgende te bereiken effecten:

- Totaaloverzicht van het programma-aanbod sport, welzijn en cultuur
- Overkoepelende roostering van alle gemeentelijke binnensportaccommodaties
- Algemene tevredenheid bij burgers en verenigingsleden
- Dienstenaanbod tegen een marktconforme tariefstelling (meetbaar) en kwaliteit (belevingswaarde burgers)

De koepelorganisatie wil in de nabije toekomst gestalte geven aan ondersteunende initiatieven om door schaalvergroting te komen tot kostenbesparingen, en door gebiedsgerichte afstemming te zorgen voor een hoger aantal deelnemende inwoners.

Door de gemeenteraad is kennis genomen van het uitgangspunt van het college dat deelnemen door de gemeente in de koepelorganisatie plaatsvindt op basis van budgettaire neutraliteit. Dit wil zeggen dat de kosten ten laste van de gemeente voor het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties niet toenemen als gevolg van het overgaan van de beheeractiviteiten naar de koepelorganisatie. Het daarvoor beschikbare structurele budget van € 300.000 is daarbij leidend.

Per 23 december 2009 werden de statuten van de stichting De Koepel notarieel vastgelegd.

- Doel stichting: te komen tot integraal aanbod van sport, welzijn en cultuur, vooral door bundeling van het gemeentelijk beleid, behoeften van burgers en initiatieven van aanbieders en de optimalisatie van de voorwaarden waarbinnen het aanbod van sport, welzijn en cultuur de kans krijgt om te groeien en te verbeteren.
- D.m.v. (onder meer): exploitatie van Jachtlustcomplex, sporthal, turnhal en fitnessruimte van Zuiderlaancomplex en van gemeentelijke gymnastieklokalen, de verhuur van de gymnastieklokalen bijzonder onderwijs, overkoepelende roostering, totaaloverzicht programma-aanbod, contacten leggen en onderhouden met gebruikers, het college adviseren over een integraal en overkoepelend sportbeleid voor de gemeente Voorst.
- College benoemt de voorzitter van het bestuur.

De stichting was formeel operationeel per 1 januari 2010. De gemeente ontvangt van de stichting een huurprijs voor de in verhuur gegeven accommodaties, en de stichting ontvangt van de gemeente een dienstenvergoeding voor de werkzaamheden op het gebied van beheer en exploitatie. Per 1 januari 2011 is er sprake van een volledige financiële ontvlechting van de stichting en de gemeente. De formele basis voor de werkzaamheden op dit gebied is een per 1 januari 2011 afgesloten huur- en samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en stichting De Koepel.

Afspraken per binnensportaccommodatie

Accommodatie Jachtlust

- Eigendom gemeente
- Groot onderhoud door de gemeente
- Beheer en exploitatie door De Koepel
- Facturering uren onderwijs naar gemeente
- Opbrengsten sportcafé naar De Koepel
- Indirecte subsidiëring verenigingen door niet kostendekkend huurtarief

Gemeentelijke gymnastieklokalen

- Eigendom gemeente
- Groot onderhoud door de gemeente
- Beheer en exploitatie door De Koepel
- Facturering uren onderwijs naar gemeente
- Indirecte subsidiëring verenigingen – buiten schooluren – door niet kostendekkend uurtarief
- Stichting de Koepel verhuurt buiten schooluren ook drie gymnastieklokalen in eigendom van bijzondere scholen. Huuropbrengsten gaan naar eigenaren/schoolbesturen

Accommodatie Zuiderlaan

- Per ultimo 2010 gemeente nog volledig eigenaar complex
- Groot onderhoud door gemeente
- De Koepel huurt complex van gemeente
- De Koepel verantwoordelijk voor beheer en exploitatie sporthal, turnhal en fitnessruimte
- SV Twello voorkeursrecht eerste gebruiker sporthal en turnhal
- SV Twello verantwoordelijk voor beheer en exploitatie horeca- en verenigingsruimtes
- Eindverantwoordelijkheid De Koepel voor optimale bezetting totale binnensportcomplex met verenigingsmanager SV Twello in ondersteunende rol
- Gemeente verantwoordelijk voor consequenties vanuit eigendomsrecht
- Facturering uren onderwijs naar gemeente
- Opbrengsten horeca naar SV Twello
- Schoonmaak binnenruimtes door cliënten Zozijn
- Gesprekken over overgang eigendom horecaruimtes en verenigingsruimtes naar SV Twello in afrondend stadium
- Indirecte subsidiëring verenigingen door niet kostendekkend huurtarief

ANALYSE BEVINDINGEN DEELVRAAG 1

In geval van het vastleggen van afspraken en regels rondom het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties zijn in de onderzoeksperiode 2007-2010 twee ontwikkelingen dominant. In de eerste plaats de komst van het sportcomplex Zuiderlaan met de daarbij behorende verhuurafspraken met SV Twello over de horeca- en verenigingsruimtes. Daarnaast bepaalt de door het college van burgemeester en wethouders vastgestelde Visie op het Beheer en Exploitatie van gemeentelijke Accommodaties de context van de afspraken op dit gebied. Het college heeft de raad hierover geïnformeerd. Uitgangspunten daarbij zijn onder meer:

- Gemeente is regisseur geen uitvoerder
- Bestaande kwaliteit is leidend
- Continuïteit van het aanbod moet gewaarborgd blijven
- Kostenniveau zo verantwoord mogelijk
- Exploitatierisico bij exploitant/beherende instelling
- Sociale interactie en participatie zijn van belang

De RKC constateert dat in de onderzoeksperiode de eerste stap is gezet in de richting van het op afstand zetten van het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties. Het beheer van de horecafunctie in sportcomplex Zuiderlaan is voor rekening en risico van SV Twello en vanaf 1 januari 2010 worden de operationele werkzaamheden op het gebied van beheer en exploitatie door stichting De Koepel uitgevoerd. De deelname van de gemeente aan de stichting en de per 1 januari 2011 formele basis voor het op afstand zetten door de huur- en samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en de stichting bepalen rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden op dit gebied. Daarbij heeft de gemeente nog een belangrijke rol en inbreng via de formele positie van de bestuursvoorzitter van de stichting. De subsidierelatie die de gemeente had met SV Twello in de periode 2007-2009 is beëindigd. De financiële relatie van de gemeente op het gebied van het beheer en de exploitatie van de accommodaties uit zich in het betalen van een dienstenvergoeding voor de voorheen gemeentelijke taken op dit gebied aan de stichting, in de financiering van eigenaargerelateerde kosten voor de instandhouding van de accommodaties en de indirecte subsidiëring van gebruikers van de accommodaties door het niet-kostendekkende verhuurtarief.

Formeel gezien is de stichting verantwoordelijk voor een eventueel negatief exploitatieresultaat. Gelet op het ontbreken van eigen vermogen van de stichting komt een eventueel negatief exploitatieresultaat van de stichting materieel gezien voor rekening van de gemeente.

Binnen de afgesproken formele kaders zijn er operationele afspraken tussen gemeente, (verenigingsmanager) SV Twello en de (manager van) stichting De Koepel die overigens nog niet zijn vastgelegd. De RKC constateert dat deze operationele afspraken op basis van onderlinge goede persoonlijke verhoudingen naar behoren verlopen. De mogelijke overgang van eigendom van de horeca- en verenigingsruimtes in het sportcomplex Zuiderlaan naar SV Twello bestendigt de situatie dat er op dat sportcomplex sprake is van twee beherende instellingen. Dit strookt in de waarneming van de RKC niet met één van de uitgangspunten in het visiedocument te weten dat er op de schaal van een accommodatie sprake dient te zijn van één beheerder. De raad is in mei 2009 over de twee beherende instellingen geïnformeerd.

7.2.2. Deelvraag 2

Wat zijn de kosten en opbrengsten van de binnensportaccommodaties vanaf 2007 tot en met 2010?

Bevindingen

De kosten en opbrengsten van de binnensportaccommodaties zijn niet rechtstreeks voor de raad te herleiden uit de programmabegrotingen en programmarekeningen. Op het niveau van kosten en opbrengsten van alle sportaccommodaties zijn in de productenbegrotingen en productenrealisaties begrote en gerealiseerde lasten en baten van het 'product' sportaccommodaties terug te vinden. Uit de financiële administratie zijn de lasten en baten per accommodatie te destilleren. In de onderstaande tabellen zijn de begrote en gerealiseerde lasten en baten per accommodatie weergegeven.

PERIODE 2007-2009*Verwachte en gerealiseerde exploitatiecijfers binnensportaccommodatie 2007*

Jaar 2007	Jachtlust Sporthal multizaal		Jachtlust Sportcafé		Zuiderlaan sporthal en turnhal		Zuiderlaan horeca		Gymlokalen	
	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.
Lasten	344.241	294.077	156.362	131.458	283.317	350.791 ²	0	5.659	342.145	370.997
Baten	76.805	70.397	144.300	125.788	112.500	198.402	50.625	50.750	48.980	54.555
Saldo	-267.436	-223.680	-12.062	-5.670	-170.817	-152.389	50.625	45.091	-293.165	-316.442

Verwachte en gerealiseerde exploitatiecijfers binnensportaccommodatie 2008

Jaar 2008	Jachtlust Sporthal multizaal		Jachtlust Sportcafé		Zuiderlaan sporthal en turnhal		Zuiderlaan horeca		Gymlokalen	
	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.
Lasten	373.104	258.868	156.417	114.060	254.929	337.328	11.962	884	327.534	333.657
Baten	78.220	79.693	146.830	123.052	120.200	217.458	51.500 ³	0	50.000	47.108
Saldo	-294.884	-179.167	-9.587	8.992	-134.729	-119.870	39.538	-884	-277.534	-286.549

Verwachte en gerealiseerde exploitatiecijfers binnensportaccommodatie 2009

Jaar 2009	Jachtlust Sporthal multizaal		Jachtlust Sportcafé		Zuiderlaan sporthal en turnhal		Zuiderlaan horeca		Gymlokalen	
	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.
Lasten	385.144	371.135	156.864	111.523	316.690	301.259	0	0	350.506	327.128
Baten	71.000	82.072	145.500	130.041	90.900	115.317	53.000	30.528	43.400	55.490
Saldo	-314.144	-289.063	-11.364	18.518	-225.790	-185.942	53.000	30.528	-307.106	-271.638

² In 2007 en 2008 bij Sport-/turnhal Zuiderlaan zowel in lasten als in baten bedragen van respectievelijk € 88.050 en € 69.487 opgenomen als bijdrage in exploitatietekort SV Twello; In 2009 geen bijdragen meer opgenomen.

³ In 2008 en 2009 is er via de horeca Zuiderlaan een verrekening geweest met de subsidie aan SV Twello.

Samenvattend overzicht 2007-2009

Jaar	2007		2008		2009	
	Begroting	Realisatie	Begroting	Realisatie	Begroting	Realisatie
Lasten	1.126.065	1.152.982	1.123.946	1.044.797	1.209.204	1.109.795
Baten	433.210	499.892	446.750	467.311	403.800	413.448
Saldo	-692.855	-653.090	-677.196	-577.486	-805.404	-696.347

In de periode 2007-2009 droeg de gemeente per saldo gemiddeld € 650.000 bij aan het hebben en exploiteren van de binnensportaccommodaties (exclusief zwembad en exclusief Kulturhus).

2010

Met de instelling van stichting De Koepel, is er formeel geen inhoud gegeven aan het amendement Wessels van mei 2003. In dat amendement stond immers opgenomen dat na de eerste twee jaren een kostendekkende exploitatie door een private beheersstichting wordt gevoerd. De gemeente zou niet meer bijdragen in de exploitatie van het complex.

De gemeente geeft jaarlijks een dienstenvergoeding aan stichting De Koepel (van gemiddeld € 250.000 per jaar; bij de oprichting is aangegeven dat het maximale bedrag € 300.000 per jaar is) omdat de stichting de taken/werkzaamheden rondom beheer en exploitatie van de gemeente heeft overgenomen (dit bespaart immers kosten voor de gemeente).

In 2010 was er nog geen expliciete financiële scheiding tussen de gemeente en stichting De Koepel. Deze heeft per 1 januari 2011 zijn beslag gekregen. In de onderstaande tabel zijn de begrote lasten en baten vanuit de gemeentelijke begroting 2010 weergegeven (zijn aan de raad verstrekt als antwoord op raadvragen):

Verwachte exploitatiecijfers binnensportaccommodaties 2010

Jaar 2010	Jachtlust Sporthal multizaal		Jachtlust Sportcafé		Zuiderlaan Sporthal en turnhal		Zuiderlaan horeca		Gymlokalen		Totaal	
	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.
Lasten	341.194		154.375		277.370		0		349.694		1.122.633	
Baten	80.700		145.500		107.800		0		51.470		385.470	
Saldo	-260.494		-8.875		-169.570		0		-298.224		-737.163	

Op basis van de financiële scheiding per 1 januari 2011 en met een vertaling daarvan voor het jaar 2010 geven de volgende tabellen de afzonderlijke exploitaties van de stichting de Koepel en van de gemeente weer.

Stichting De Koepel (opdrachtnemer beheer en exploitatie)

	2010	2011
Lasten	734.353	754.578
Baten	734.353	754.578
Saldo	0	0

In de baten is de gemeentelijke bijdrage voor de door de stichting te verrichten diensten opgenomen van respectievelijk € 234.353 in 2010 en € 253.398 in 2011.

Gemeente (eigenaar en opdrachtgever beheer en exploitatie)

	2010	2011
Lasten	1.273.794	1.339.509
Baten	255.950	285.175
Saldo	- 1.017.844	- 1.054.334

Bij de gemeente zitten de bovengenoemde vergoedingen in de lasten opgenomen.

In beide tabellen zijn de lasten en baten van het Kulturhus gelet op de financiële samenhang in de begrotingen van de gemeente en van stichting De Koepel nog wel opgenomen. In de gemeentebegroting 2011 is aan het Kulturhus aan lasten en baten respectievelijk € 284.655 en € 52.955 toegeschreven. Hiermee rekening houdend zou de bijdrage van de gemeente voor het hebben en doen exploiteren van de binnensportaccommodaties in 2011 neerkomen op € 823.154 (volgens de begroting).

Ten opzichte van de integrale weergave van de lasten en baten beheer en exploitatie binnensportaccommodaties 2010 zoals aan de raad verantwoord, moet bij de splitsing over de gemeente en De Koepel rekening worden gehouden met onderlinge verrekening van lasten en met het feit dat De Koepel de genormeerde uren van het gebruik basisonderwijs in rekening brengt bij de gemeente (zit in de algemene uitkering). De aan de raad verantwoorde baten 2010 omvatten de ontvangsten vanwege verhuur van de binnensportaccommodaties aan verenigingen en de horecaontvangsten van het sportcafé Jachtlust. De baten van de gemeente 2010 en 2011 op basis van de financiële scheiding omvatten de ontvangen huur van De Koepel (respectievelijk € 36.000 en € 36.000) en door te belasten kosten aan de Koepel (respectievelijk 219.950 en € 249.175). De baten van De Koepel in 2010 en 2011 op basis van de financiële scheiding zijn de ontvangen huren (inclusief Kulturhus en genormeerde uren basisonderwijs) ad respectievelijk € 130.020 en € 131.210, de vergoedingen voor het gebruik van schoollokalen en gymlokalen ad € 173.500 en de ontvangsten voor horecaomzetten van het sport-café (€ 145.000) en de bijdrage van de gemeente Voorst aan de Koepel voor de dienstverlening (in 2011 € 253.398). Worden alleen de netto-baten van gebruik en verhuur van de binnensportaccommodaties in 2011 uit de financiële gegevens afgezonderd, dan bedragen de ontvangsten circa € 370.000 (exclusief Kulturhus en exclusief vergoeding genormeerde uren scholen basisonderwijs).

ANALYSE BEVINDINGEN DEELVRAAG 2

De RKC constateert dat op basis van de voor de raad beschikbare productenraming en productenrekening de lasten en baten van het product Binnensportaccommodaties in de periode 2007-2010 voldoende inzichtelijk zijn. Door de selectiemogelijkheden binnen de financiële administratie zijn de exploitatiegegevens per accommodatie te verkrijgen. Vanuit de financiële exploitatiegegevens en de toelichting daarop is te constateren dat de ramingen voor energielasten opwaarts zijn aangepast in verband met aanzienlijk gestegen energieprijzen, en dat de onderhoudsramingen zijn gestegen vanwege het opnemen van een raming voor vervangingsinvesteringen. Hierdoor zijn de gemeentelijke kosten van met name 2009 voor de binnensport-accommodaties toegenomen ten opzichte van de vorige jaren.

Bij de raming en verantwoording vanaf 2011 dient de financiële scheiding tussen verplichtingen voor de gemeente als eigenaar van de accommodaties en van de stichting als verbonden partij die werkzaamheden verricht op het gebied van beheer en exploitatie expliciet inzichtelijk te zijn. De exploitatieresultaten over 2010 zullen duidelijk moeten maken in hoeverre het uitgangspunt dat het op afstand zetten van de werkzaamheden geen extra kosten voor de gemeente met zich meebrengt, is gerealiseerd.

7.2.3. Deelvraag 3

Hoe is de bezettingsgraad per accommodatie vanaf 2007 tot en met 2010 en komt deze overeen met de verwachtingen?

Bevindingen

In onderstaande tabel worden per binnensportaccommodatie de gemiddelde bezettingspercentages over de jaren 2007, 2008 en het seizoenjaar 2009-2010 weergegeven. Deze gegevens zijn gebaseerd op het door de gemeente in gebruik zijnde registratiesysteem. De gemiddelden zijn de resultante van het feitelijk gebruik gedeeld door het aantal maximaal beschikbare uren in de accommodatie. Deze laatste zijn normen gebaseerd op ervaringsgegevens van de 'theoretisch' mogelijk verhuurbare uren (deze normen heeft de gemeente zelf vastgesteld).

Bezettingspercentage binnensportaccommodaties 2007-2010

Accommodatie	2007	2008	01/08/2009-31/07/2010	Maximaal verhuurbare uren
Gymzaal Teuge	33 %	30 %	29 %	2.820 uren
Gymzaal Nijbroek	13 %	12 %	11 %	2.820 uren
Gymzaal Terwolde	59 %	58 %	52 %	2.820 uren
Gymzaal Voorst	44 %	37 %	47 %	2.820 uren
Gymzaal Wilp	54 %	57 %	56 %	2.820 uren
Gymzaal Twello	72 %	70 %	59 %	2.820 uren
Sporthal Jachtlust	55 %	56 %	54 %	3.700 uren
Multizaal Jachtlust	49 %	44 %	41 %	3.820 uren
Sporthal Zuiderlaan	38 %	44 %	47 %	3.700 uren
Turnhal Zuiderlaan	44 %	45 %	53 %	2.580 uren

Bij de boven weergegeven gemiddelde bezettingspercentage per binnensportaccommodatie moet worden vermeld dat er een relatief grote spreiding is over jaarperiodes en dagbezetting. In alle binnensportaccommodaties is een relatief sterke concentratie aanwezig van de bezetting (vaste verhuur) tussen 18.00 uur en 22.00 uur (80% tot 100% bezetting).

Bij de bezettingsoverzichten van de gymlokalen valt het bescheiden gebruik door het basisonderwijs zelf op, met als negatieve uitschieter het gebruik van gymlokaal Nijbroek. Na 15.00 uur is er - ook weer met uitzondering van de gymlokalen in Teuge en Nijbroek - sprake van intensief gebruik door verenigingen.

In sporthal Jachtlust zijn het AOC en SV Voorwaarts belangrijke vaste gebruikers. Vanaf 16.00 uur tot 22.00 uur is er sprake van een vrijwel continue bezetting.

Het sportdeel van de multizaal Jachtlust wordt vanaf 17.00 uur tot 22.00 uur vrijwel volledig bezet door SV Voorwaarts. In de uren daarvoor is er redelijk wat vrijval.

In sporthal Zuiderlaan worden de uren vanaf 17.00 uur nagenoeg volledig bezet door SV Twello. De uren daarvoor kennen door de week wat vrijval. De sporthal wordt ook in het weekeinde goed benut (o.m. handbalcompetitie).

Bij de turnhal Zuiderlaan stopt de 'prime time' bezetting gelet op de leeftijdscategorie van de gebruikers al wat eerder op de avond. Deze uren worden ook weer volledig benut door SV Twello. Gelet op het specifieke karakter van de turnhal zijn er daarbuiten nogal wat vrije uren.

ANALYSE BEVINDINGEN DEELVRAAG 3

Op basis van bovengenoemde feitelijke bevindingen constateert de RKC dat er in de bestaande sporthallen een grote druk zit op het gebruik van de sporthallen in de avonduren. De nieuwbouwplannen van het AOC en het Veluws College zullen naar verwachting deze druk nog verhogen. Uit de gesprekken komt bij de inroostering van de sporthal Zuiderlaan de bestaande voorrangpositie van SV Twello in het gebruik van de sporthal dominant in beeld.

Uit de beschikbare gegevens en uit de gesprekken is niet te constateren of de gerealiseerde bezettingsgraden van de sportaccommodaties conform de verwachtingen zijn. Optimalisatie van de bezetting is uitgangspunt bij het inroosteren van de accommodaties. De bezetting van de turnhal in sportcomplex Zuiderlaan kent door het specifieke karakter van de hal een aparte aansturing. De bezetting laat in de onderzoeksperiode wel een duidelijke stijging zien.

7.2.4. Deelvraag 4

Hoe zijn kosten, opbrengsten, bezettingsgraden bij vergelijkbare gemeenten?

Algemeen

De RKC heeft voor de vergelijking met het beheer en de exploitatie binnensportaccommodaties in de gemeente Voorst, bezettings- en financiële gegevens geanalyseerd van binnensportaccommodaties in de gemeenten Oldebroek en Brummen. De drie gemeenten hebben een vergelijkbaar inwoneraantal en hebben ook alle drie geen echte regionale functie. Een belangrijk verschil tussen Voorst en de beide andere gemeenten is dat de sporthallen in Voorst onderdeel uitmaken van een multifunctioneel complex (Zuiderlaan en Jachtlust). De gemeenten Oldebroek en Brummen kennen meer mono functionele sporthallen. In de gemeente Oldebroek zijn 6 gymlokalen (iedere kern 1), 1 sporthal De Kamphal in eigendom en beheer van de gemeente, 1 sporthal in beheer bij de Hoenderloogroep en 1 sportzaal in eigendom en beheer bij Kulturhus De Talter. De gemeente Brummen kende tot en met 2008 6 gymlokalen en vanaf 2009 1 gymlokaal in beheer bij de gemeente, 1 sporthal De Bhoele en 1 sportzaal in beheer bij de Rhienderoord stichting.

De RKC komt vanuit haar analyse tot de constatering dat een onderlinge vergelijking op basis van beschikbare bezettingsgegevens geen valide uitkomsten oplevert vanwege:

- een verschillend gebruik van registratiesystemen;
- het wel of niet meenemen van uren bewegingsonderwijs;
- een verschillend aantal verhuurbare uren;
- een verschillende wijze van verhuur van gedeelten van sporthallen;
- het karakter van de sporthallen (mono- versus multi-functioneel).

Uitgaande van registratie van bezetting van sporthal De Kamphal (gemeente Oldebroek) op maandag tot en met vrijdag van 18.00 tot 23.00 uur en in de periode januari – juni en september – december, kende deze in de jaren 2008 tot en met 2010 een bezetting van circa 70% (gerelateerd naar gebruik 1/3 hal). Op zaterdagen werd in die jaren tussen 08.00 en 23.00 uur een bezetting van circa 55 % gerealiseerd.

In sporthal de Bhoele (gemeente Brummen) wordt in 2008 en 2009 exclusief bewegingsonderwijs in 2008 en 2009 een bezettingspercentage van circa 30% gerealiseerd. In 2010 rekening houdend met bewegingsonderwijs komt deze sporthal tot een bezetting van circa 60%.

Met nadrukkelijk aandacht voor de onderlinge verschillen en daarmee voor de mate van vergelijkbaarheid kan op basis van een vergelijking van de jaarlijkse inroostering van de reserveringen worden geconstateerd dat de bezetting op prime-time (18.00-23.00 uur) in Voorst hoger is.

Door de RKC zijn de financiële gegevens (toegerekende lasten en baten) van vier sporthallen uit de drie genoemde gemeenten naast elkaar gezet. Met in acht name van het feit dat de sporthallen Jachtlust en Zuiderlaan onderdeel uitmaken van een multifunctioneel complex, worden in onderstaande tabel deze gegevens weergegeven.

Financiële gegevens (NB cijfers op basis realisatie m.u.v. 2010)

	Sporthal De Bhoele		Sporthal De Kamphal		Sporthal Zuiderlaan ⁴		Sporthal Jachtlust ⁵	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
2007					262.741	110.352	294.077	70.397
2008	253.964	87.891	255.676	80.470	267.841	147.971	258.860	79.693
2009	223.193	88.822	296.761	94.294	301.259	115.317	371.135	82.072
2010	266.043	88.950	226.189	86.389	277.370	107.800	341.194	80.700

ANALYSE BEVINDINGEN DEELVRAAG 4

De RKC constateert dat op basis van de beschikbare bezettingsgegevens van vergelijkbare gemeenten er geen valide en feitelijk te onderbouwen conclusies te trekken zijn. Documentatie en gesprekken geven aan dat veel binnensportaccommodaties te maken hebben met 'scheve' bezettingen over de dag heen en over jaarperiodes heen. Aannemelijk is dat dit probleem zich nadrukkelijker in Voorst voordoet. De inroostering van de sporthallen in Voorst laten op de prime-time uren een nagenoeg 100% bezetting zien terwijl dat bij de sporthallen in de beide andere gemeenten minder hoog is.

Het verschillende gebruik van de registratiemogelijkheden per sporthal, de verschillende verhuurmogelijkheden per hal, de aanwezigheid van een topsport turnhal en de multifunctionele sportcomplexen in combinatie met de ambities op sportgebied van de gemeente Voorst, maken een valide benchmark van het onderdeel bezettingsgraden per accommodatie naar de mening van de Rekenkamercommissie niet mogelijk.

Uit de verzamelde financiële gegevens per sporthal zou de conclusie kunnen worden getrokken dat het beheer en de exploitatie van een totaalcomplex met meerdere (sport)voorzieningen doelmatiger kan zijn in vergelijking met mono-functionele sporthallen.

⁴ Inclusief beheer en exploitatie turnhal

⁵ Inclusief beheer en exploitatie multizaal

7.2.5. Deelvraag 5

Welke mogelijke risico's zijn er voor de gemeente Voorst te onderkennen bij het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties?

Algemeen

Op het gebied van beheer en exploitatie van binnensportaccommodaties zijn risico's te onderkennen in de bedrijfsvoering (continuïteit van de activiteit, kosten/opbrengsten, marktomstandigheden), juridische risico's (vastlegging taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden) en bestuurlijke risico's (imago, informatievoorziening, burgerparticipatie).

Bevindingen

PERIODE 2007-2009

In deze periode was de gemeente met uitzondering van het beheer en de exploitatie van de horeca en de verenigingsruimten in sportcomplex Zuiderlaan operationeel verantwoordelijk en eindverantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties. De risico's waar de gemeente mee is geconfronteerd zijn:

- Onderhoudssituatie van de gymzalen
- Energieverbruik en de stijging van de energieprijzen in de gymzalen
- Krimp aantallen leerlingen in onderwijs
- Bezettingsgraad gymzalen
- Druk op opbrengsten horeca
- Optimale bezetting binnensportaccommodaties versus voorkeursrecht gebruik door SV Twello
- Positie gebruik turnhal Zuiderlaan in relatie tot perspectief Beekbergen
- Druk op bezetting sporthallen op prime-time

JAAR 2010

Vanaf 1 januari 2010 ligt de operationele verantwoordelijkheid voor het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties bij stichting De Koepel. De partijen SV Twello, SV Voorwaarts, stichting Mens en Welzijn en de gemeente nemen deel aan stichting De Koepel. De gemeente levert de voorzitter van het stichtingsbestuur. Per 1 januari 2011 is er een huur- en samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en stichting De Koepel waarin de verhuur van de binnensportaccommodaties is vastgelegd. Intenties in deze overeenkomst zijn nadrukkelijk het op grotere afstand zetten door de gemeente van de beheeractiviteiten, onder handhaving van een regie- en toezichtrol. In het businessplan van 16 december 2008 worden de sturingsmogelijkheden als volgt ingevuld:

- Via een subsidie voor het ontwikkelen van activiteiten die invulling geven aan het toekomstig gemeentelijk beleid
- Via een dienstenvergoeding voor het uitvoeren van taken op het gebied van roostering en beheer en exploitatie
- Via de voorzittersrol van de gemeente in het stichtingsbestuur

In de vastgestelde statuten is de belangrijke rol van de voorzitter (gemeente) op het gebied van de geplande activiteiten, prioriteiten tarifiering, subsidiëring nader ingevuld.

Behalve de bovengenoemde risico's op het gebied van de bedrijfsvoering van de stichting zijn uit de gesprekken en de documentatie door de RKC de volgende risico's gedestilleerd:

- Ontbreken van eigen vermogen van de stichting om zelf financiële consequenties van beheer en exploitatieresultaten op te vangen. Daardoor is uiteindelijk de gemeente materieel risicodragers bij tegenvallende resultaten
- Nadrukkelijke rol gemeente in stichtingsbestuur in relatie tot het op afstand zetten van taken beheer en exploitatie
- Onvoldoende vastlegging onderlinge operationele afspraken over taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden op sportcomplex Zuiderlaan
- Nieuwbouw AOC en Veluws College waardoor druk op gebruik binnensportaccommodaties nog verder wordt versterkt
- Onvolledigheid bestuur stichting De Koepel

ANALYSE BEVINDINGEN DEELVRAAG 5

De RKC constateert dat de gemeente als eigenaar verantwoordelijk is voor de instandhouding van de binnensportaccommodaties. De daaraan verbonden risico's als noodzakelijk onderhoud, kwaliteit en kwantiteit van de gebouwen blijven voor de gemeente. Via de stichting De Koepel is het operationele beheer op afstand gezet maar de participatie in de stichting maakt de gemeente in afgeleide zin toch verantwoordelijk voor het beheer. Door het ontbreken van eigen vermogen in de stichting zijn de financiële resultaten uiteindelijk toch nog voor rekening van de gemeente.

Het bestuur van de stichting kent momenteel nog geen andere leden dan de oorspronkelijke 'founding fathers', en mist naar de mening van de RKC daardoor de aansluiting naar de kleinere verenigingen in de verschillende kernen.

De turnhal in het complex Zuiderlaan heeft door het specifieke karakter en inrichting van de hal, en door de regionale context een apart risicokarakter. Uit de gesprekken is gebleken dat hiervoor aandacht is.

In de programmabegroting 2011 - 2014 is de stichting De Koepel opgenomen als verbonden partij (gemeente bestuurlijk en financieel betrokken) maar in de paragraaf Weerstandsvermogen is geen kwantitatieve of kwalitatieve beschrijving van een mogelijk risico op dit gebied opgenomen.

De RKC is van mening dat de volgende risico's de belangrijkste zijn en tot beheersingsmaatregelen op korte termijn zouden moeten leiden (zie ook aanbevelingen):

1. Gemeente als risicodragers van de exploitatie van stichting De Koepel (in verband met ontbreken eigen vermogen bij de stichting).
2. Minder draagvlak van stichting De Koepel bij de kleinere kernen onder andere vanwege het ontbreken van bestuurlijke vertegenwoordiging in de stichting.
3. Door het voorkeursrecht van SV Twello is er een risico dat er niet tot een optimale bezetting van de sporthallen wordt gekomen (nee-verkopen aan andere sportverenigingen).

Bijlage A

Onderzoeksopzet “Beheer en exploitatie binnensportaccommodaties”

1. Aanleiding en achtergronden van de onderzoeksvraag

De rekenkamercommissie heeft een meerjarig onderzoekprogramma opgesteld waarin de onderwerpen zijn benoemd die de commissie graag wil onderzoeken. De onderzoeken die de commissie wil uitvoeren kunnen betrekking hebben op de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het beleid. Om tot een afgewogen keuze van onderwerpen te komen zijn objectieve criteria opgesteld waaraan een onderwerp moet voldoen. Het uiteindelijke plan is voor reacties en suggesties voorgelegd aan de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders.

Eén van de onderzoeksonderwerpen was ‘Risicoanalyse complex Zuiderlaan’.

2. Doel van het onderzoek

In algemene zin wil de rekenkamercommissie met haar onderzoeken de gemeenteraad ondersteunen om zijn controlerende taak uit te voeren. Door het verleden te evalueren kan de gemeente immers leren voor de toekomst.

De rekenkamercommissie heeft er voor gekozen om het onderzoek “Risicoanalyse complex Zuiderlaan” iets anders in te richten. In eerste instantie was de bedoeling om een analyse te maken van de eerste drie exploitatiejaren van het complex Zuiderlaan. Omdat deze drie jaren al ruim voorbij zijn en omdat Zuiderlaan voor het binnensportdeel onderdeel uitmaakt van stichting De Koepel die de binnensportaccommodaties sinds 1-1-2010 beheert, is besloten om de onderzoeksopzet te verbreden. Tijdens het onderzoek wordt niet alleen gekeken naar het complex Zuiderlaan, maar ook naar de andere binnensportaccommodaties van de gemeente Voorst. De titel van het onderzoek is dan ook ‘Beheer en exploitatie binnensportaccommodaties’.

Met behulp van dit onderzoek wordt inzicht gegeven in de afspraken die zijn gemaakt over beheer en exploitatie voor de binnensportaccommodaties. Daarnaast wordt ook inzicht gegeven in de opbrengsten, kosten en bezettingsgraden van de verschillende accommodaties.

Tot slot wordt een vergelijking gemaakt met andere gemeenten en wordt bepaald welke risico’s de gemeente loopt op het gebied van binnensportaccommodaties.

Op basis van de resultaten van het onderzoek geeft de rekenkamercommissie aanbevelingen voor verbetering.

3. Achtergrondinformatie

De gemeente Voorst beschikt over twee grote sportaccommodaties: Jachtlust en Zuiderlaan. Daarnaast zijn er nog een zestal gymzalen in de kernen Twello, Teuge, Terwolde, Voorst, Wilp en Nijbroek. In het complex Zuiderlaan is een professionele turnhal opgenomen.

De gemeente Voorst verzorgde tot 1 januari 2010 de verhuur van de ruimten.

Per 1 januari 2010 is stichting De Koepel opgericht. Alle gemeentelijke binnensportaccommodaties (behalve het zwembad) zijn per die datum ondergebracht bij stichting De Koepel.

Vanaf die datum verzorgt stichting De Koepel ook de verhuur van de ruimten aan verenigingen. Voor wat betreft de kantine, kleedkamers aan buitenzijde en verenigingsruimte in het gebouw aan de Zuiderlaan zijn er afspraken met SV Twello, die het recht heeft om tot koop van deze ruimten over te gaan.

4. Onderzoeksvragen (hoofdvraag en deelvragen)

Als centrale onderzoeksvraag is gedefinieerd:

Hoe verloopt het beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties van 2007 t/m 2010 ten opzichte van de verwachtingen en ten opzichte van andere gemeenten en welke risico's loopt de gemeente?

Om een gedegen antwoord te krijgen op de centrale onderzoeksvraag worden de volgende deelvragen onderscheiden:

1. Hoe is het beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties geregeld?
2. Wat zijn de kosten en opbrengsten van de binnensportaccommodaties vanaf 2007 t/m 2010?
3. Hoe is de bezettingsgraad per accommodatie vanaf 2007 t/m 2010 en komt dit overeen met de verwachtingen?
4. Hoe zijn de kosten, opbrengsten, bezettingsgraden bij vergelijkbare gemeenten?
5. Welke mogelijke risico's zijn er te onderkennen?

Het onderzoek is vooral inventariserend van aard.

Hieronder is kort toegelicht wat er per vraag onderzocht gaat worden.

ad 1 Hoe is het beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties geregeld?

Hierbij wordt met name gekeken naar welke afspraken er precies zijn gemaakt (vanaf 2007) met de verschillende accommodaties. Elementen die aandacht krijgen zijn:

- (ver)huur of eigendom zalen, ruimtes en kantine
- subsidie
- taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden (wie doet nu wat, o.a. De Koepel)

ad 2 Wat zijn de kosten en opbrengsten van de binnensportaccommodaties vanaf 2007 t/m 2010?

Dit wordt gespecificeerd naar:

- begrote opbrengsten en kosten
- daadwerkelijke opbrengsten en kosten
- verschil structurele verhuur versus incidentele verhuur
- per binnensportaccommodatie

ad 3 Hoe is de bezettingsgraad per accommodatie vanaf 2007 t/m 2010 en komt dit overeen met de verwachtingen?

De bezettingsgraad wordt onderzocht voor verschillende perioden, verschillende tijdstippen en per accommodatie. Dit wordt afgezet tegen de verwachtingen die er vooraf waren.

ad 4 Hoe zijn de kosten, opbrengsten, bezettingsgraden bij vergelijkbare gemeenten?

Voor deze vraag worden cijfers opgevraagd bij andere gemeenten om na te gaan of de uitkomsten vergelijkbaar zijn met die van de gemeente Voorst

ad 5 Welke mogelijke risico's zijn er te onderkennen?

Tot slot wordt op basis van de vorige onderzoeksvragen samenvattend aangegeven welke mogelijke risico's de gemeente Voorst loopt. Naast financiële en juridische risico's wordt ook nog naar overige risico's gekeken.

Afbakening

Bij dit onderzoek wordt gekeken naar de binnensportaccommodaties Jachtlust, Zuiderlaan en een zestal gymzalen in de kernen Twello, Teuge, Terwolde, Voorst, Wilp en Nijbroek.

Het zwembad De Schaeck wordt niet meegenomen bij dit onderzoek. Reden hiervoor is dat een zwembad een andere manier van exploiteren heeft. Bij een binnensportaccommodatie wordt een zaal vaak verhuurd aan een sportvereniging. Bij het zwembad zijn het vaak individuen die gebruik maken van de zwemvoorzieningen.

Tijdens het onderzoek zal ook geen aandacht zijn voor de overige activiteiten die worden uitgevoerd in het Kulturhus bij Jachtlust.

5. Globale onderzoeksaanpak; keuze methoden en technieken

De Rekenkamercommissie verzamelt informatie om een antwoord te krijgen op de onderzoeksvragen. Hiervoor worden interviews (primaire bronnen) gehouden en documenten (secundaire bronnen) verzameld. Voor de voorwaarden hieromtrent kan worden verwezen naar het onderzoeksprotocol.

Eerst vindt er documentenonderzoek plaats. Hierbij zal met name gekeken worden naar de opbrengsten, kosten en bezettingsgraden (op verschillende tijdstippen) van de binnensportaccommodaties.

Op basis van de uitkomsten van het documentenonderzoek wordt definitief bepaald welke interviews worden gehouden. Op dit moment wordt gedacht aan:

- De heer H.A. Bink, wethouder Financiën, Personeel, Sport en Mobiliteit
- De heer mr S.J. van der Holst, verantwoordelijk manager gemeente Voorst en voorzitter st. De Koepel
- De heer Th. Deijk, manager stichting De Koepel
- De heer R.N.O. Wattimena, financieel consulent gemeente Voorst
- De heer B.M. Hoogslag, senior grondzaken en planeconomie gemeente Voorst
- De heer E.C.J. Bakx, senior onderwijs- en gymgebouwen
- Mevrouw drs H.G.P. Manuputty-van Lieshout, senior sportzaken
- De heer W. Huisman, verenigingsmanager SV Twello

Daarnaast worden een aantal gemeenten benaderd waarmee vergelijking van gegevens gaat plaatsvinden. Bij de keuze van de gemeenten zal rekening worden gehouden met vergelijk-bare grootte en vergelijkbare samenstelling van kernen/dorpen.

Op voorhand wil de Rekenkamercommissie al aangeven dat het wellicht lastig is om alle cijfers één op één te vergelijken met elkaar. Toch wordt dit onderwerp meegenomen in het onderzoek zodat de raad een beeld/indicatie krijgt hoe het beheer en de exploitatie bij andere vergelijkbare gemeenten verloopt.

6. Bronnen

De volgende bronnen worden in het kader van het (voor)onderzoek bestudeerd:

1. Raadsvoorstel over hernieuwde vaststelling van de kaders voor het realiseren van een sportpark aan de Zuiderlaan d.d. 22 april 2003 (2003-1721)
2. Verslag van de openbare vergadering van de commissie voor samenlevings- en facilitaire aangelegenheden, gehouden op 12 mei 2003
3. Notulen van de openbare vergadering van de raad van Voorst, gehouden op 26 mei 2003
4. Aangenomen amendement m.b.t. hernieuwde vaststelling van de kaders voor het realiseren van een sportpark aan de Zuiderlaan d.d. 26 mei 2003
5. Raadsmededeling over informatie sportpark Zuiderlaan d.d. 8 december 2005
6. Verslag van de openbare vergadering van de raad van Voorst van 19 december 2005
7. Besluitenlijst van de openbare vergadering van de raad van Voorst van 19 december 2005
8. Mededeling van het college aan de gemeenteraad d.d. 20 december 2005
9. Verslag van de openbare vergadering van de raad van Voorst van 25 januari 2006
10. Niet in stemming gebracht initiatiefvoorstel over instellen onderzoek naar besluitvorming over sportaccommodatie Zuiderlaan d.d. 25 januari 2006
11. Aangenomen motie over exploitatie en beheer sporthal en turnhal Zuiderlaan d.d. 25 januari 2006

12. Aangenomen motie over gevoerd bestuur m.b.t. realisatie sportcomplex Zuiderlaan d.d. 25 januari 2006
13. Collegevoorstel over afspraken met Avanti en V&K (huurovereenkomst en intentieovereenkomst) en subsidiebesluit (2006-1208)
14. Verenigingsvariant begroting exploitant 2006/2007, 2007/2008, 2009/2010 en 2010/2011.
15. Meerjarenbegroting verenigingen behorende bij besluit college van burgemeester en wethouders van maart 2008
16. Tekeningen eigendomssituatie complex SV Twello
17. Raadsmededeling over exploitatie Zuiderlaan van 26 februari 2008
18. Presentatie aan de raad over visie op beheer en exploitatie gemeentelijke accommodaties d.d. 3 maart 2008.
19. Verslag ronde-tafelgesprek van 17 maart 2008 over exploitatie Zuiderlaan (208-1108)
20. Verslag ronde-tafelgesprek van 23 juni 2008 over visie op toekomstig beheer van de gemeentelijke accommodaties
21. Raadsmededeling van 25 maart 2008 met beantwoording vragen over exploitatie Zuiderlaan (2008-1722)
22. Raadsmededeling van 15 april 2008 met beantwoording vragen over exploitatie Zuiderlaan (2008-2305)
23. Besluitenlijst van de raad van 21 april 2008.
24. Raadsmededeling van 3 april 2008 over visie op het toekomstige beheer van de sportaccommodaties.
25. Raadsmededeling van 3 juli 2010 over bezetting sportaccommodaties in de maand november 2007 (2008-3485)
26. Raadsmededeling van mei 2009 over oprichten van en deelnemen in Stichting de Koepel (rapport HC, exploitatieoverzicht PriceWaterhouseCoopers en notariële akte) (2009-4637)
27. Verslag ronde-tafelgesprek van 24 juni 2009 over stichting De Koepel
28. Raadsmededeling van 30 juni 2008 over oprichten Stichting Koepel sport, welzijn en cultuur.
29. Raadsmededeling van 16 december 2009 over sportnota 'Kader voor Sportieve Initiatieven'
30. Raadsmededeling van 23 september 2009 met reactie op motie over toekomst zwembad De Schaeck (2009-8634).
31. Bestuursrapportage 2009
32. Raadsmededeling van 25 maart 2010 over sportnota "Een brede kijk op sportief Voorst" (2010-3179)
33. Verslag ronde-tafelgesprek van 17 mei 2010 over startnotitie sportnota
34. Raadsmededeling van 21 mei 2010 over oprichting koepelorganisatie (2010-7389)
35. Aangenomen motie over betrokkenheid verenigingen bij opstellen sportnota d.d. 31 mei 2010
36. Raadsmededeling van 15 juni 2010 met statuten koepelorganisatie (2010-8224)
37. Programmabegroting 2007, 2008, 2009, 2010
38. Jaarrekening 2007, 2008 en 2009
39. Raadsmededeling van 26 augustus 2010 met reactie op aangenomen motie over betrokkenheid verenigingen bij opstellen sportnota (2010-12097)

Fase 1 (vooronderzoek)

In de eerste fase van het onderzoek hebben de onderzoekers een aantal documenten van de gemeente gekregen die inzicht geven in het beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties. Daarnaast zijn er oriënterende gesprekken gevoerd met de contactpersoon (de heer B.H. Hoogeslag), manager stichting De Koepel (de heer Th. Deijk) en manager gemeente Voorst en voorzitter van het bestuur van stichting De Koepel (de heer mr S.J. van der Holst). Op basis van het vooronderzoek is de onderzoeksopzet nader geconcretiseerd.

Na het vooronderzoek begint het daadwerkelijke onderzoek.

Fase 2 (daadwerkelijk onderzoek)

In deze fase kunnen de vragen en bevindingen van het vooronderzoek verder worden beantwoord en uitgewerkt. De commissie hecht veel waarde aan de verificatie van deze bevindingen alvorens conclusies worden getrokken. In deze fase van onderzoek moeten de onderzoeksvragen worden beantwoord, waarbij direct aan het onderzoeksverslag kan worden gewerkt (zie onderzoeksprotocol).

Fase 3 (afronding onderzoek)

In deze fase worden op basis van de bevindingen de eindconclusies getrokken. Het samenvattende oordeel zal uiteindelijk leiden tot aanbevelingen.

Hiermee is het conceptrapport gereed en het onderzoek formeel afgerond.

6. Organisatie

Planning: september 2010 – januari 2011

planning	2010/2011	sept	okt	nov	dec	jan
uren		10	20	40	20	10

De heer G. Assies en de heer R. Reusink van de gemeente Brummen voeren het onderzoek in de gemeente Voorst uit. Hiervoor zijn 100 uren beschikbaar.

In de gemeente Voorst zorgt de contactpersoon ervoor dat de onderzoekers kunnen beschikken over alle relevante informatie. Dit is de heer B.H. Hoogeslag. Een lid van de Rekenkamercommissie begeleidt het onderzoek en bewaakt de voortgang en kwaliteit. Hier betreft het mevrouw drs H.W.M. Witjes.

Bijlage B

Geraadpleegde documenten

1. Raadsvoorstel "Hernieuwde vaststelling van de kaders voor het realiseren van een sportpark aan de Zuiderlaan" (2003-01721) van 22 april 2003
2. Verslag van de openbare vergadering van de commissie voor samenlevings- en facilitaire aangelegenheden (sf), gehouden op 12 mei 2003
3. Notulen van de vergadering van de raad van Voorst, gehouden op maandag 26 mei 2003
4. (Aangenomen) amendement van J. Wessels (PvdA-D66-GroenLinks) van 26 mei 2003 over hernieuwde vaststelling van de kaders voor het realiseren van een sportpark aan de Zuiderlaan
5. Raadsmededeling met informatie over sportpark Zuiderlaan van 8 december 2005
6. Verslag van de openbare vergadering van de raad van Voorst, gehouden op 19 december 2005
7. Motie van A.A. Jansen (CDA), G.J. Oolman (Liberaal 2000) en B.E. Ulfman (PvdA-D66-GroenLinks) over exploitatie sportpark Zuiderlaan van 19 december 2005
8. Besluitenlijst van de raadsvergadering van 19 december 2005
9. Raadsmededeling over exploitatie sportcomplex Zuiderlaan van 20 december 2005
10. Verslag van de openbare vergadering van de raad van Voorst, gehouden op 25 januari 2006
11. (Aangenomen) motie van A.A. Jansen (CDA) en B.E. Ulfman (PvdA-D66-GroenLinks) over exploitatie en beheer sporthal en turnhal Zuiderlaan van 25 januari 2006
12. (Aangenomen) motie van A.A. Jansen (CDA) en B.E. Ulfman (PvdA-D66-GroenLinks) over gevoerd bestuur m.b.t. realisatie sportcomplex Zuiderlaan van 25 januari 2006
13. Collegevoorstel over omzetten van de afspraken met de verenigingen Avanti en V&K tot een tweetal huur-overeenkomsten en een intentieovereenkomst en het nemen van een subsidiebesluit met betrekking tot het verlenen van een subsidie aan Avanti en V&K (SV Twello i.o.) (2006-1208) van 14 maart 2006
14. Visie op beheer en exploitatie gemeentelijke accommodaties van Hospitality Consultants van 29 januari 2008
15. Raadsmededeling over exploitatie Zuiderlaan van 19 februari 2008
16. Presentatie door college aan de raad over visie op beheer en exploitatie gemeentelijke accommodaties op 3 maart 2008
17. Verslag ronde-tafelgesprek van 17 maart 2008 over exploitatie Zuiderlaan
18. Raadsmededeling over vragen exploitatie Zuiderlaan (2008-1722) van 20 maart 2008
19. Raadsmededeling over visie op het toekomstige beheer van de accommodaties (2008-2284) van 3 april 2008
20. Raadsmededeling over vragen exploitatie Zuiderlaan (2008-2305) van 15 april 2008
21. Besluitenlijst van de raadsvergadering van 21 april 2008
22. Verslag ronde-tafelgesprek van 23 juni 2008 over visie op het toekomstige beheer van de gemeentelijke accommodaties
23. Raadsmededeling met beantwoording vraag van de heer J. Wessels over bezetting sportaccommodaties in de maand november 2007 (2008-3485) van 3 juli 2008
24. Raadsmededeling over oprichten van en deelnemen in stichting Koepel, sport, welzijn en cultuur (2009-04637) van mei 2009 met:
 - Businessplan Koepelorganisatie Sport, Welzijn en Cultuur Twello van Hospitality Consultants met bijlagen van 16 december 2008
 - Conceptstatuten Koepel
25. (Aangenomen) motie van H. Wolters (Liberaal 2000) over ontwikkelen integraal sportbeleid van 20 april 2009
26. Besluitenlijst van de raadsvergadering van 20 april 2009

27. Verslag ronde-tafelgesprek over stichting Koepel van 24 juni 2009
28. Raadsmededeling over oprichten stichting Koepel, sport, welzijn en cultuur (2009-6565) van 30 juni 2009
29. Raadsmededeling met reactie op motie over toekomst zwembad De Schaeck (2009-08634) van 23 september 2009
30. Raadsmededeling over sportnota "Kader voor Sportieve Initiatieven" (2009-12920) van 16 december 2009
31. Raadsmededeling over Sportnota "Een brede kijk op sportief Voorst" (2010-03179) van 25 maart 2010
32. Verslag ronde-tafelgesprek over startnotitie sportnota van 17 mei 2010
33. Raadsmededeling over oprichting koepelorganisatie (2010-07389) van 21 mei 2010
34. (Aangenomen) motie van J. Wessels (CDA) over betrokkenheid verenigingen bij opstellen sportnota van 31 mei 2010
35. Raadsmededeling over statuten koepelorganisatie (2010-08224) van 15 juni 2010
36. Raadsmededeling over motie raad 31 mei 2010 n.a.v. startnotitie sportnota (2010-12097) van 26 augustus 2010
37. Verslag ronde-tafelgesprek over reactie college op motie sportnota van 18 oktober 2010
38. Schriftelijke vraag van J. Wessels (CDA) over ombuigingsmogelijkheden sportaccommodaties van 1 december 2010
39. Brief aan het bestuur van Stichting Koepel sport, welzijn en cultuur met huur- en samenwerkingsovereenkomst (2010-20401) van 27 december 2010
40. Beantwoording schriftelijke vraag van J. Wessels (CDA) over ombuigingsmogelijkheden sportaccommodaties (2010-18954) van 21 december 2010
41. Beantwoording schriftelijke vraag van J. Wessels (CDA) over exploitatiecijfers binnensportaccommodaties (2011-05574) van 15 februari 2011
42. Bestuursrapportage 2009
43. Jaarrekening 2007, 2008, 2009
44. Begroting 2007, 2008, 2009, 2010
45. Begroting 2010 en 2011 stichting Koepel
46. Exploitatieoverzicht over de jaren 2007 t/m 2009 van Jachtlust, Zuiderlaan en gymzalen
47. Overzicht bezettingspercentages Jachtlust, Zuiderlaan en gymzalen
48. Jaarcijfers 2010 stichting Koepel

Bijlage C

Geïnterviewde personen

De volgende personen zijn geïnterviewd:

- E.C.J. Bakx, senior onderwijs en gymgebouwen
- H.A. Bink, wethouder Financiën, Personeel, Sport en Mobiliteit
- P.J.M.G. van Bussel, financieel consultant
- Th. Deijk, manager stichting De Koepel
- B.M. Hoogeslag, senior grondzaken en planeconomie
- mr S.J. van der Holst, manager gemeente Voorst en voorzitter stichting De Koepel
- W. Huisman, verenigingsmanager SV Twello
- drs H.G.P. Manuputty-van Lieshout, senior sportzaken

Bijlage D**Jaarcijfers 2010 stichting De Koepel**

Na het afsluiten van het onderzoek ontving de RKC nog de jaarcijfers over 2010 van stichting De Koepel. Omdat op dat moment ook al de bestuurlijke reactie was ontvangen, zijn deze cijfers niet meer integraal in dit rapport vermeld. Toch vindt de RKC het relevant deze cijfers als bijlage toe te voegen aan het rapport.

In onderstaande tabel zijn de (begrote en gerealiseerde) kosten en opbrengsten opgenomen van de verschillende binnensportaccommodaties van 2010.

Verwachte en gerealiseerde exploitatiecijfers binnensportaccommodaties 2010

Jaar 2010	Jachtlust Sporthal multizaal		Jachtlust Sportcafé		Zuiderlaan Sporthal en turnhal		Zuiderlaan horeca *		Gymlokalen	
	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.
Lasten	341.194	287.113	154.375	92.302	277.370	238.580	0	0	349.694	337.101
Baten	80.700	85.799	145.500	122.500	107.800	183.994	0	0	51.470	50.841
Saldo	-260.494	-201.314	-8.875	30.248	-169.570	-54.586	0	0	-298.224	-286.260

Jaar 2010	Salaris Koepel (inclusief Kulturhus)		Totaal	
	Begr.	Rek.	Begr.	Rek.**
Lasten	0	195.792	1.122.633	1.150.888
Baten	0	18.068	385.470	461.202
Saldo	0	-177.724	-737.163	-689.686

Uit de cijfers lijkt de eis van budgettaire neutraliteit (het op afstand zetten van de beheeractiviteiten door Stichting de Koepel leidt niet tot meer kosten voor de gemeente voor beheer en exploitatie van de binnensportaccommodaties) voor 2010 gehaald te worden.

In 2010 droeg de gemeente per saldo € 689.686 bij aan het hebben en exploiteren van de binnensportaccommodaties (dit is iets meer dan het gemiddelde van de bedragen uit de jaren 2007-2009; dat was € 650.000).

Wel dient hier opgemerkt te worden dat in 2010 de cijfers van de gemeente en Stichting de Koepel nog niet financieel gesplitst waren. Dit is het geval vanaf 1 januari 2011. Bij de jaarrekening 2011 dient nadrukkelijk bekeken te worden of de budgettaire neutraliteit gehaald is.

* Volgens afspraak zijn de horecaopbrengsten voor SV Twello

** In de jaarrekening 2010 is een (voorlopig) bedrag ad € 42.320,-- opgenomen als nog te betalen bedrag aan de Koepel. Dit bedrag is conform afspraak bepaald op basis van de verdeling van lasten en baten tussen Koepel en Gemeente. Het bedrag is mede gebaseerd op het resultaat van het Kulturhus Twello.

In onderstaande tabellen zijn de afzonderlijke exploitaties van stichting De Koepel en van de gemeente weer-gegeven.

Stichting De Koepel (opdrachtnemer beheer en exploitatie)

	2010 begroot	2010 realisatie	2011 begroot
Lasten	734.353	716.363	754.578
Baten	734.353	758.683	754.578
Saldo	0	42.320	0

Gemeente (eigenaar en opdrachtgever beheer en exploitatie)

	2010 begroot	2010 realisatie	2011 begroot
Lasten	1.273.794	1.031.060	1.339.509
Baten	255.950	106.222	285.175
Saldo	- 1.017.844	-924.838	- 1.054.334

Uit deze cijfers blijkt dat stichting De Koepel een resultaat van € 42.320,-- heeft behaald in 2010. Daarnaast is duidelijk dat de uiteindelijke kosten voor de gemeente ruim € 93.000,-- lager zijn dan begroot.

Voor een nadere toelichting op de begrote cijfers, zie pagina 23 t/m 25 van het rapport.

Colofon

De Rekenkamercommissie gemeente Voorst

De Rekenkamercommissie gemeente Voorst (verder de rekenkamercommissie) bestaat uit 2 externe leden en een extern voorzitter en wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris. Het feitelijke onderzoekswerk wordt in principe verricht door ambtenaren van de gemeente Brummen, waarmee een samenwerkingsovereenkomst is gesloten. De rekenkamercommissie heeft een onafhankelijke positie binnen de gemeente.

Het doel is de gemeenteraad een extra handvat te bieden zijn controlerende taak uit te voeren. De Rekenkamercommissie voert onderzoek uit naar de rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van de gemeente. Het kan dan gaan om vragen als: "Zijn de doelen van het gemeentelijk beleid bereikt?", "Zijn de voorbereiding en uitvoering van het beleid efficiënt verlopen?", "Heeft het niet meer gekost dan vooraf was bepaald?".

Doel van het onderzoek is dat de gemeente lessen trekt uit het verleden. Daarom formuleert de Rekenkamercommissie altijd aanbevelingen aan raad en college. De rekenkamercommissie kiest zelf haar onderzoeksonderwerpen. De gemeente trekt in 2011 € 27.500,- uit voor de rekenkamercommissie. Jaarlijks voert de rekenkamercommissie één middelgroot of twee kleine onderzoeken uit.

Samenstelling

Voorzitter	mr drs F.W.A.J. Giesbers
Leden	S.J. Schuijt MPM drs H.W.M. Witjes
Ambtelijk secretaris	D. Vriezolk-Groenewold

Het feitelijke onderzoekswerk van het onderzoek naar Beheer en exploitatie binnensportaccommodaties is verricht door de heer R. Reusink van de gemeente Brummen en de heer drs. P. Houtsma (Peter Houtsma Adviesbureau).

Contact

Post	Postbus 9000 7390 HA TWELLO
Telefoon	(0571) 279 387
E-mail	d.vriezolk@voorst.nl
Website	www.voorst.nl (politiek en bestuur ► gemeenteraad ► rekenkamercommissie)